

OBSADZOVANIE ÚRADNÍCKYCH POSTOV V TURŇANSKEJ STOLICI V ROKOCH 1711 – 1785¹

TOMÁŠ JANURA

JANURA, Tomáš. The Filling of Official Posts in Turňa County from 1711 to 1785. *Historický časopis*, 2022, 70, 4, pp. 739–768, Bratislava.

The administrative structure of Turňa County reflected its position as the smallest self-governing unit within the Kingdom of Hungary. Although self-governing counties were usually divided into four or more districts, dependent on the size of the territory, Turňa County was divided into only two districts, upper and lower. It is also unusual that the position of fiscal was established as late as 1711. The post of general treasurer of Turňa County was also created very late, in 1730, as a result of the reinstatement of the Royal Governor's Council.

However, in the case of the deputy fiscal, the situation in Turňa County partially resembled those in the larger administrative units. It was established in 1776, while Liptov County established the post in 1763 and Spiš County in 1767. Thanks to the regulations imposed by Maria Theresa, Turňa County, like Liptov, Spiš and Zvolen Counties, established the post of auditor (exactor rationum) in 1775. However, another consequence of the legislation from 1775 was that the post of second deputy notary was not created in Turňa County, however within Liptov County, it was established in the same year.

The small size of Turňa County also had an effect on the posts of assessors, deputy reeves (acting deputy reeves) and deputy notaries, which were considered to be stable positions in other counties, where they were routinely filled through elections. In Turňa County, some of the important posts were even cancelled for a short period of time. From 1744 to 1749, the posts of regular notary and deputy notary were not occupied. Thus, there was no notary service and their responsibilities were fulfilled by the acting deputy sheriffs. In the last third of the 18th century, the majority of counties absolutely could not do without the acting deputy sheriffs. However, in the 1770s Turňa County was the exception to the rule.

Key words: Turňa County. Horváth-Bugarin family. Sebastián Ladislav Szeldmayer. Imrich Bárczy.

DOI: <https://doi.org/10.31577/histcaso.2022.70.4.6>

1 Štúdia bola vypracovaná v rámci projektu APVV-17-0398 *Na ceste k modernej spoločnosti. Tri storočia novoveku a VEGA č. 2/0086/2 Administratíva raného novoveku v zrkadle štátnej, stoličnej, panskej a mestskej správy*, oba riešené v Historickom ústave SAV, v. v. i.

Stoličné archívy patria popri rodových archívoch aristokratov k jedným z najlepšie zachovaných archívnych fondov na území Uhorska a jeho nástupníckych štátov. Ak nedošlo k závažnejšiemu poškodeniu alebo zničeniu archíválií niekdajších samostatných šľachtických samosprávnych jednotiek, zachované viazané knihy i roztriedené spisy poskytujú dostatočne bohatý materiál na výber konkrétnej výskumnej úlohy. Preto výsledkom bádania nemusia byť len výstupy v rámci regionálnej historiografie, ktorá sa primárne zameriava na získanie viacerých faktov k dejinám danej obce, oblasti alebo daného šľachtického rodu. V súčasnom ponímaní tém na historický výskum môže písomná agenda stolic poskytnúť podklady napríklad pre otázky nepotizmu, úradníckych elít a disciplinácie zo strany celokrajinských orgánov.

V doterajšej odbornej literatúre sa výskum stolic objavoval predovšetkým ako súčasť problematiky prelínania celokrajinských a stoličných hospodárskych a politických dejín. Išlo predovšetkým o problematiku urbárskej regulácie a politického angažovania sa na sneme.² V posledných rokoch sa do popredia dostala archontológia skúmajúca osoby jednotlivých stoličných úradníkov, čo otvorilo ďalšie možnosti smerom k otázkam, napríklad akú úlohu zohrávalo „rodinkárstvo“ pri obsadzovaní funkcií, ako sa menil podiel evanjelikov a katolíkov v nábožensky zmiešaných územiach, či vznikli úradnícke dynastie, ako sa v priebehu jednotlivých časových úsekov menili rody, ktoré obsadzovali konkrétne posty v správe.³

-
- 2 CSIZMADIA, Andor. Les problèmes de l'administration provinciale en Hongrie au XVIIIe siècle. In: *Acta Juridica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 1969, roč. 11, č. 3 – 4, s. 355 – 389; CSIZMADIA, Andor. Začiatky úradnej a byrokratickej verejnej správy v Uhorsku. In: *Historický časopis*, 1966, roč. 14, č. 1, s. 566 – 582; EMBER, Győző. *Az újkori magyar közigazgatás története Moháctól a Török kiűzéséig*. Budapest: Magyar Országos Levéltár kiadványai, 1946; EMBER, Győző. Magyarország közigazgatása 1711 – 1765. In: *Levéltári közlemények*, 1983, roč. 54, č. 1 – 2, s. 3 – 100; EMBER, Győző. *A m. kir. Helytartótanács ügyintézésének története 1724 – 1848*. Budapest: A m. kir. országos levéltár kiadványai, 1940; FORGÓ, András. Az egyházi rend a szatmári megegyezés utáni országos politikában. In: FORGÓ, András ed. *Az 1712. évi pozsonyi diéta egy ciszterci szerzetes szemével*. Veszprém: Veszprém Megyei Levéltár, 2013. s. 7 – 63; SZÁNTAY, Antal. Regionális igazgatás a 18. századi Magyarországon. In: *Történelmi szemle*, 2008, roč. 50, č. 3, s. 313 – 333; SZIJÁRTÓ, István. *A diéta A magyar rendek és az országgyűlés 1708 – 1792*. Keszthely: Balaton Akadémia Kiadó, 2010.
 - 3 HUDI, József. A Veszprém megyei politikai elit a 18. – 19. században. In: VARGA, László ed. *Rendi társadalom – polgári társadalom I. Társadalomtörténeti módszerek és forrástípusok*. Salgótarján: Nógrád Megyei Levéltár kiadványa, 1987, s. 99 – 109; JANURA, Tomáš. Nepotizmus v správe Liptovskej stolice v 18. storočí. In: *Historický časopis*, 2011, roč. 58, č. 3, s. 403 – 426; JANURA, Tomáš. Uhorské stolice v zajatí nepotizmu a klientelizmu. In: ŠOLTÉS, Peter – VÖRÖS, Ladislav et al. *Korupcia*. Bratislava: Historický ústav SAV, 2015, s. 56 – 99; ODÓR, Imre. A „hivatali elit“ Baranya vármegyében 1711 – 1813. In: *Levéltári szemle*, 1995, č. 2, s. 21 – 34.

Keďže hlavným predmetom predkladanej štúdie boli daní úradníci a prioritne nie vývoj a náplň práce na konkrétnom správnom poste, nemohol som sa opierať o príliš veľký okruh literatúry. V staršej literatúre z konca 19. storočia a prvej polovice 20. storočia sa publikovali predovšetkým zoznamy hlavných županov a podžupanov vybranej stolice bez ďalšieho sprievodného textu. Z autorov konca 20. a začiatku 21. storočia sa v slovenskom prostredí otázkam personálneho obsadenia postov v správe v období 16. až 19. storočia venoval hlavne Peter Keresteš na príklade Nitrianskej stolice.⁴ V Maďarsku sa v poslednej dobe začalo venovať archontologickému skúmaniu stoličnej samosprávy viacero autorov. Za všetkých možno spomenúť Zoltána Fallenbüchla, ktorý sa dlhodobo venoval archontológii hlavných županov, ale aj krajinských úradov a Istvána Szijártóa. Zatiaľ iba v prípade Békešskej, Fejérskej, Hevešskej, Peštianskej, Užskej a Zaliankej stolice vyšli publikácie, ktoré priniesli na základe archívneho prieskumu existujúcich prameňov ucelený zoznam úradníkov a pohľad na vývoj a fungovanie jednotlivých stolic.⁵

Zmeny úloh stoličnej správy v priebehu 18. storočia výstižne charakterizuje nariadenie Márie Terézie z 28. apríla 1752 pre hlavných županov. Za prioritnú oblasť sa považovalo zabezpečenie „verejného blaha“ prostredníctvom zjednotenia panovníckych nariadení a prijatých snemových zákonov a dohľadu nad spravodlivosťou pre daňových poplatníkov. Panovníčka ako katolíčka menovala

-
- 4 KERESTEŠ, Peter. (Právne) vzdelanie v živote stoličných funkcionárov v 16. a 17. storočí (na príklade notárov a podžupanov Nitrianskej stolice). In: *Zemianstvo na Slovensku v novoveku Časť II. Duchovná a hmotná kultúra*. Ed. Miloš Kovačka, Eva Augustínová, Maroš Mačuha. Martin: Slovenská národná knižnica, 2009, s. 28 – 36; KERESTEŠ, Peter. Notár v živote stoličnej samosprávy v 16. a 17. storočí (na príklade Nitrianskej stolice). In: *Slovenská archivistika*, 2009, roč. 44, č. 2, s. 41 – 56.
- 5 FALLENBÜCHL, Zoltán. *Magyarország főispánjai 1526–1848: Die Obergespane Ungarns 1526–1848*. Budapest: Argumentum, 1994; FALLENBÜCHL, Zoltán. *Mária Terézia magyar hivatalnokai*. Budapest: Kossuth Könyvtár és dokumentum szolgálat, 1989; BÁN, Péter ed. *Heves megye történeti archontológiája (1681 –) 1687 – 2000*. Eger: Heves Megyei Levéltár, 2011; FARKAS, Gábor. Fejér vármegye történeti archontológia III. In: *Alba Regia: Annales Musei Stephani Regis XXXII*. Ed. Jenő Fitz a Gyula Fülöp. Székesfehérvár: A Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága, 2003, s. 67 – 108; SZIJÁRTÓ, István. Hivatalviselő elit a 18. századi Somogy vármegyében. In: *Megyetörténet: Egyház- és igazgatástörténeti tanulmányok a veszprémi püspökség 1009. évi adománylevele tiszteletére*. Ed. István Hermann, Balázs Karlinszky. Veszprém: Veszprémi érseki és főkáptalani levéltár; Veszprém megyei levéltár, 2010, s. 445 – 466; GALÓCSY, Zoltán. *Ung vármegye főispánjai és tiszviselői a legrégebb kortól 1867-ig*. Budapest; Beregszász: Mandátum Kiadó, 2000; KISS, Anita. Pest-Pilis-Solt vármegye archontológiája (1715–1750). In: *Tanulmányok Pest megye múltjából IV*. Ed. Judit Tóth. Budapest: Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára, 2012, s. 9 – 42; HÉJJA, Julianna Erika. *Békes vármegye archontológiája és prozopográfija 1715 – 1848*. Gyula: Békes Megyei Levéltár, 2009; MOLNÁR, András, ed. *Zala megye archontológiája 1138–2000*. Zalaegerszeg: Zala Megyei Levéltár, 2000.

len katolíckych županov, a preto aj oni mali v stoliciach ochraňovať katolícku vieru. Dôrazne sa od županov vyžadovala pravidelná účasť na zasadnutiach, teda generálnych kongregáciách, aby vedeli ovplyvniť stavovské záujmy v prospech vladárových predstáv. Rovnako museli byť prítomní na každej reštaurácii, teda stoličných voľbách, aby zaistili vhodných kandidátov. Voľby sa mali opakovať každé tri roky. Pri voľbe alebo menovaní úradníkov nesmeli dochádzať k situácii, že by existovali ich akékoľvek prepojenia na podžupanov a stoličných pozemkových vlastníkov, pričom sa už ale nehovorilo o väzbách na samotných županov.

Jeden z ďalších bodov sa dotýkal dôslednej kontroly, či administratívne spisy na základe zákonného článku 25 z roku 1729 končili v stoličnom archíve a či je archív vždy náležite usporiadaný. Hlavní župani mali zabrániť súdnym prietahom, a preto sa za ich povinnosť považovalo docieliť konanie stoličných súdov najmenej štyrikrát do roka. Zákonný článok 73 z roku 1723 nariadil budovanie stoličných domov tak, aby stáli v strede územnosprávnej jednotky a disponovali dostatočne veľkou miestnosťou na generálne kongregácie, ale aj na vytvorenie väzenia. Keďže mnohé stolice aj napriek tomu fungovali v náhradných priestoroch, župani by sa podľa panovníčky mali viac zangažovať do ich postavenia, pričom sa ale nesmeli zaťažovať dane platiace obyvateľstvo.

Z hľadiska presunu armád a fungovania poštového spojenia sa župani zaviazali, že budú dbať o pravidelnú údržbu ciest a mostov. Zo zákonného článku 68 z roku 1715 vyplývala pre podžupanov povinnosť ochraňovať sirotu a ich majetok, čo sa plnilo nedôsledne, a preto mali hlavní župani vyžadovať realizovanie prijatej normy. Z pohľadu panovníckeho absolutizmu Mária Terézia pokladala za kľúčové, aby župani primáli stoličných úradníkov dôsledne vykonávať jej nariadenia a rozhodnutia Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady. Pri rozdelení daňového zaťaženia a výbere daní od obyvateľstva sa nesmeli tolerovať prechmaty a zvyhodňovanie odvodovými úľavami poddaných podžupana alebo župana. Pre vydržiavanie stálej armády bolo nevyhnutné, aby sa vojenské dane vždy v stanovenom čase vyplátili do rúk vojenských komisárov. Pri voľbe alebo menovaní pokladníkov mali župani uprednostňovať zámožných šľachticov, aby sa zamedzilo ich prípadnému podplácaniu alebo zneužívaniu vybraných daní pre vlastné potreby.

Uvedené nariadenie v mnohých bodoch odrážalo aktuálne problémy stoličnej správy, keďže prijaté snemové zákony nijakým spôsobom neobmedzili jej vnútorné fungovanie. Preto sa v odbornej literatúre zaužívala predstava, že stolice sa riadili iba vlastnými záujmami a nerešpektovali snemom neschválené panovnícke rozhodnutia. V skutočnosti však v 18. storočí po vzniku Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady a Provinčného komisariátu dochádzalo k postupnej a dôraznej revízii ich činnosti predovšetkým v pre panovníka najdôležitejších

oblastiach – výbere daní a vydržiavaní armády. V reálnej úradníckej práci sa dozor prejavil na viacerých úrovniach.

Vybierané vojenské dane najprv kontroloval príslušný vojenský komisár, potom Hlavný vojenský komisariát vo Viedni, respektíve od roku 1740 Hlavné vojenské veliteľstvo v Bratislave. Ostatné dane najprv podliehali preverovaniu patričnému provinčnému komisárovi a nakoniec Uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rade. S výberom daní priamo súviselo aj hospodárne nakladanie so získanými prostriedkami, keďže stolice z nevojenských odvodov platili výdavky na chod samosprávy a mzdy svojich úradníkov a zamestnancov. Práve miestodržiteľstvo pravidelne preverovalo účty všetkých stolíc a vyžadovalo vysvetlenie nezrovnalostí a vyrovnanie nedoplatkov. Aby zabránilo nehospodárnemu nakladaniu s financiami, tak napríklad upravovalo platy a denné náhrady stoličných úradníkov v závislosti od veľkosti stolice, pretože niektoré menšie poskytovali vyššie platy na tých istých postoch ako tie väčšie. V iných oblastiach už stolice nepodliehali takej silnej kontrole, a preto sa v nich už mohla prejaviť istá forma odporu.

V texte štúdie som za hraničné roky zvolil rok 1711, keď bol podpísaný Sarmársky mier, čím sa uzavrelo predošlé obdobie stavovských povstaní a rok 1785, ktorý znamenal zavedenie územno-správnych reforiem Jozefom II. a dočasnú zmenu systému úradovania. V dôsledku cisárových úprav sa Turnianska stolica ako najmenšia uhorská administratívna jednotka stala okresom susednej Abovskej stolice. Vymedzené rozpätie predstavuje dostatočne veľký časový úsek na vyvodenie všeobecnejších záverov na konkrétnom príklade Turnianskej stolice.⁶

V práci som sa venoval základnej charakteristike vývoja jednotlivých úradov, ich obsahovej náplni a predovšetkým dĺžke funkčného obdobia jednotlivcov, nástupného veku, vplyvu rodov na obsadzovanie danej pozície, kariérnym predpokladom a postupu pri každom poste. Štúdia sa vnútorne člení na menšie celky venované konkrétnym pozíciám, pričom v prípade okresov po všeobecnom úvode pri následnej personálnej analýze došlo k rozdeleniu podľa daných okresov. V texte som sa vôbec nevenoval komisárom,⁷ pretože nepatrili v rámci

6 Celá štúdia vychádza z koncepcie, ktorá bola prvýkrát použitá pri výskume úradníkov Zvolenskej stolice pre 19. storočie. JANURA, Tomáš. Úradníci Zvolenskej stolice v rokoch 1790 – 1848. In: KOVÁČ, Dušan, KOWALSKÁ, Eva a Peter ŠOLTÉS. *Spoločnosť na Slovensku v dlhom 19. storočí*. Bratislava: Historický ústav SAV, 2015, s. 95 – 127. Navyše bola doplnená aj o pohľad na kariérne predpoklady a postup na jednotlivých postoch na základe v poznámke 4 citovanej štúdie Istvána Szijártóa o úradníckej elite v Somogyskej stolici. Pre 18. storočie na základe tohto nového modelu bola zatiaľ publikovaná nasledovná štúdia: JANURA, Tomáš. Obsadzovanie úradníckych postov v Spišskej stolici v rokoch 1711 – 1785. In: *Historický časopis*, 2019, roč. 67, č. 1, s. 23 – 51. <https://doi.org/10.31577/histcaso.2019.67.1.2>. Preto dochádza v texte k porovnaniam práve so Spišskou stolicou.

7 Komisári boli volení zástupcami šľachtického stavu danej stolice a na rozdiel od panovníkom

magistrátnej administratívnej štruktúry medzi dôležité miesta a obsadzovali ich príslušníci menej vplyvných rodov.

Úradnícke posty

V priebehu 18. storočia sa v dôsledku nových úloh kladených stoliciam Kráľovskou miestodržiteľskou radou a celkového hospodárskeho a spoločenského vývoja vytvorili dve skupiny pracovníkov zúčastnených na výkone samosprávy. Do prvej – významnejšej, označovanej termínom úradníci, patrili šľachtici zastávajúci pozície prisázných prísediacich zastupujúcich slúžnych, riadnych slúžnych, podfiškálov, fiškálov, účtovných dozorcov, pokladníkov, podnotárov, notárov a podžupanov.

Druhú skupinu pracovníkov v rámci stoličného magistrátu označovali termínom zamestnanci a tvorili ju ľudia hlavne so šľachtickými titulmi na postoch vyžadujúcich vyššie odborné vzdelanie – lekári, lekárnici, geometri. Slobodné vzdelané obyvateľstvo sa mohlo zúčastniť na správe ako pisári. Neprivilegované obyvateľstvo dostalo možnosť zastávať pozície drábov a správcov stoličného domu – kastelánov a kľučiarov. Všetky funkcie boli platené buď ročným platom, alebo v kombinácii s naturálnymi odmenami.

Riadny podžupan – *ordinarius vicecomes*

Najvyšší volený funkcionár, podžupan, sa v Turnianskej stolici podobne ako v ostatných uhorských územnosprávnych jednotkách volil od stredoveku. Až do záveru 17. storočia sa v Turni obsadzoval iba jeden podžupan, a preto sa zatiaľ neoznačoval aj prídavným menom riadny. Napriek vytvoreniu úradu zastupujúceho podžupana v roku 1690 sa až do volieb v máji 1721 pre neskoršieho riadneho podžupana používalo iba jednoslovné označenie podžupan. Od mája 1721 sa definitívne ustálilo pomenovanie riadny podžupan, aby bolo jasné, ktorého z dvoch podžupanov mysleli. V Turnianskej stolici tak v porovnaní so susednou Spišskou stolicou zaviedli nové označenie iba o rok neskôr.

Post riadneho podžupana sa v Turnianskej stolici neobsadil iba v krátkom období rokov 1745 – 1749. Keď totiž vo februári 1745 zomrel Štefan Nagy, hlavný župan Jozef Keglevich nevyhlásil termín novej reštaurácie a priamo menoval dosadeného podžupana (*surrogatus vicecomes*) Sebastiána Ladislava Szeldmayera. Tým Keglevich hrubo porušil zaužívané uhorské stoličné zvyklosti, že po smrti riadneho podžupana sa musia bezodkladne konať voľby. Szeldmayer zároveň zostal zastupujúcim podžupanom a oficiálne sa riadnym podžupanom stal až po voľbách v auguste 1749. Úlohou riadneho podžupana bolo viesť celú stolicu, navrhopvať mená členov rôznych komisií zaoberajúcich sa účtovníctvom,

menovaných komisárov nereprezentovali záujmy centrálnej moci.

zabezpečiť armádne potreby, súdne záležitosti a ďalšie aktuálne potrebné úlohy. Riadny podžupan zväčša predsedal generálnym kongregáciám, otváral úradnú poštu a komunikoval so zástupcami miestnych alebo celokrajinských inštitúcií.⁸

V sledovanom období sa vystriedalo deväť šľachticov, pričom siedmi z nich (77,8 %) už predtým vykonávali inú stoličnú funkciu. Jeden bol pred voľbou riadnym slúžnym, jeden riadnym notárom a najčastejšie až pri piatich išlo o zastupujúcich podžupanov. Dvaja nemali za sebou žiadne byrokratické skúsenosti. Situácia v Turnianskej stolici tak bola obdobná ako v Spišskej stolici, kde rovnako najviac riadnych podžupanov pochádzalo spomedzi zastupujúcich podžupanov.⁹ Pre všetkých jednotlivcov tento najvyšší možný volený post zároveň predstavoval poslednú pozíciu. Keďže v Turnianskej stolici nežili početné dostatočne bohaté a vplyvné rody, ani raz sa neopakovali mená z rovnakého rodu. Z hľadiska personálneho zloženia sa najúspešnejším stal Sebastián Ladislav Szeldmayer, ktorý úrad vykonával 19 rokov. Ak by sa pripočítalo aj obdobie, kedy pôsobil ako dosadený podžupan, bolo by to 23 rokov, čo tvorilo 31,1 % podiel z časového úseku 74 rokov. Druhé najvplyvnejšie postavenie si získal Imrich Bárczy, ktorý podžupanskú stoličku obsadil v dĺžke 17 rokov, čím nadobudol 23 % podiel. Ostatní dosiahli dvoj- až osemročnú periódu.

Štyria z deviatich podžupanov (44,4 %) vykonávali funkciu doživotne, čo súviselo hlavne s ich vysokým nástupným vekom. Ako najmladší zomrel 46-ročný Štefan Nagy, ktorý zrejme trpel nejakými chorobami a skončil predčasne. Ako najstarší spočinul 68-ročný Adam Sztankay. Ostatní dvaja Anton Rhaell a Žigmund Szent-Miklóssy zomreli vo veku 56 rokov. František Török sa ako 27-ročný vzdal svojho úradu. Jediný luteránsky podžupan medzi katolíkmi Ján Görgey skončil ako 59-ročný v dôsledku presadzovanej rekatolizácie administratívy. Za podžupana nebol zvolený ani 44-ročný Andrej Horváth-Bugarin. V júni 1768 65-ročný Sebastián Ladislav Szeldmayer odmietol pre svoj vek znovu kandidovať a kariéru 63-ročného Imricha Bárczyho ukončilo zlúčenie Turnianskej stolice s Abovskou stolicou.¹⁰

8 Zoznam riadnych podžupanov bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: Štátny archív v Košiciach (ŠAK), fond (f.) Turnianska župa (TŽ), inventárne číslo (i. č.) 10, kongregačný protokol (KP) z rokov 1710 – 1720, pagina (pag.) 10, 175, 361; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 177; i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 131; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 71, 442, 546, 623; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, kartón (k.) 12, i. č. 131, koncept KP z roku 1768. ŠAK, f. Zbierka cirkevných matrik (ZCM), i. č. 871, matrika rímsko-katolíckej farnosti (MRKF) Turňa nad Bodvou, pag. 144. SZLUHA, Márton. *Sáros Turóc vármegye nemes családjai*. Budapest: Herladika Kiadó, 2008, s. 348.

9 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 27.

10 Údaje o dátume úmrtia alebo veku odchodu podžupanov boli vypracované na základe nasledujúceho materiálu: Magyar Nemzeti Levéltár – Országos Levéltár (MNL – OL), f. Anyakönyvi gyűjtemény (AGy) (X 4), kötet (kö.) 251/1, római katolikus anyakönyv (RKA) Bódvaszilás,

Nástupný vek riadnych podžupanov pri prvom zvolení nemal záväznú vekovú hranicu, ale pri štyroch sa pohyboval od 50 do 64 rokov, pričom išlo hlavne o tých, ktorí boli zvolení ešte v prvej tretine 18. storočia. V dôsledku rastúcej administratívnej záťaže sa vek troch podžupanov po roku 1740 pohyboval v intervale od 44 do 46 rokov. Výnimku predstavoval iba 24-ročný František Török, keďže po skončení povstania Františka II. Rákócziho sa nenašiel vhodný katolícky a Habsburgovcom verný šľachtic medzi prevažne kalvínskou turnianskou šľachtou. Druhým najmladším bol 36-ročný Andrej Horváth-Bugarin, ktorý sa ako katolík ukázal ako jediný vhodný nástupca po luteránskom Jánovi Görgeyovi.¹¹ Pre porovnanie v Spišskej stolici vek riadnych podžupanov nezohrával podstatnejšiu úlohu, ale obvykle šlo o šľachticov nad 50 rokov.¹²

Zastupujúci podžupan – *substitutus vicecomes*

V Turnianskej stolici sa na rozdiel od Spišskej stolice post zastupujúceho podžupana neobjavil ako dočasný už v polovici 17. storočia. Podobne ako na Spiši, tak aj v Turnianskej stolici sa pravidelná voľba podžupana zaviedla až na konci 17. storočia. Kým v Spišskej stolici sa nepretržité obsadzovanie začalo v roku 1699, tak v Turnianskej stolici k tomu došlo už skôr v roku 1690.¹³ Spočiatku mal zastupujúci podžupan rovnaké kompetencie ako riadny podžupan iba v čase jeho neprítomnosti v stolici. Po polovici 18. storočia už aj zastupujúci podžupan vykonával obdobné povinnosti ako riadny podžupan, pričom sa museli iba dohodnúť na prerozdelení zverených úloh. Kontinuita obsadzovania pozície zastupujúceho podžupana sa prerušila až niekedy medzi rokmi 1771 – 1776, keď zomrel Peter Alexius a hlavný župan Jozef Keglevich zrejme aj v súlade s rozhodnutím Kráľovskej miestodržiteľskej rady viac nevymenoval jeho nástupcu a k voľbe nového sa neprikročilo ani počas poslednej reštaurácie v sledovanom

pag. 84; kö. 288/1, RKA Hidvérgardó, pag. 9. ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 361. ŠAK, f. ZCM, i. č. 145, MRKF Buzica, pag. 123; i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 326; i. č. 309, MRKF Jasov, pag. 44; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 142, 144. SZLUHA, M. Sáros Turóc vármegye, s. 414. SZLUHA, Márton – KÉSMÁRKY, István. *Abaúj-Torna Gömör-Kishont vármegye nemes családjai*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2015, s. 162, 302.

11 Údaje o dátume narodenia a úmrtia alebo veku odchodu riadnych podžupanov boli vypracované na základe nasledujúceho materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 251/1, RKA Bódvaszilás, pag. 84; kö. 288/1, RKA Hidvérgardó, pag. 9. ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 361. ŠAK, f. ZCM, i. č. 145, MRKF Buzica, pag. 123; i. č. 309, MRKF Jasov, pag. 44; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 142, 144. SZLUHA, M. Sáros Turóc vármegye, s. 414. SZLUHA, M. – KÉSMÁRKY, I. *Abaúj-Torna vármegye*, s. 162, 302.

12 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 27

13 ŠAK, f. TŽ, i. č. 6, KP z rokov 1687 – 1699, pag. 76, 194. JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 27.

období v septembri 1776. Uvedená skutočnosť azda súvisela s malou rozlohou Turnianskej stolice a nadbytočnosťou zastupujúceho podžupana.¹⁴

V úrade zastupujúceho podžupana celkovo pôsobilo osem šľachticov, pričom ho Ján Farkas obsadil dva razy. Všetci predtým zastávali inú stoličnú funkciu. Traja boli riadnymi slúžnymi, štyria riadnymi notármi a jeden fiškálom. V Spišskej stolici síce nie každý podžupan predtým vykonával nejaký post, ale rovnako platilo, že za najlepších kandidátov sa považovali niekdajší slúžni a notári. Pre väčšinu turnianskych zastupujúcich podžupanov predstavovala pozícia medzistupeň k riadnemu podžupanovi, pretože až piati (62,5 %) dosiahli na najvyššie možné volené stoličné miesto. Keďže zastupujúci podžupan nemohol v hierarchii klesnúť nižšie, pre ostatných troch išlo o posledný post, pričom Peter Alexius v úrade zomrel. V Spišskej stolici v dôsledku väčšieho výberu šľachticov len polovica zastupujúcich podžupanov postúpila vyššie, ale rovnako ako v Turnianskej stolici nemohol byť niekdajší zastupujúci podžupan zvolený do významovo nižšieho stojaceho úradu.¹⁵

Podobne ako v prípade riadnych podžupanov nevznikol v Turnianskej stolici na zastupujúceho podžupana monopol zo strany jedného rodu. Iba kalvín Ján Farkas bol zvolený po čase ešte raz do funkcie, keď sa jeho predchodca Andrej Horváth-Bugarin stal riadnym podžupanom a stavy chceli mať vo vedení stolice aj nekatolíka. Preto Ján Farkas pôsobil spolu za obe svoje obdobia desať rokov, čím dosiahol druhé miesto. Na prvej priečke v dĺžke pôsobenia sa umiestnil Peter Alexius, ktorý svoj úrad zastával minimálne 15 rokov, ale možno aj viac, keďže sa z dostupných prameňov nedal určiť presný dátum jeho smrti. Iba Sebastián Ladislav Szeldmayer ešte pred menovaním za zastupujúceho podžupana pracoval aj ako riadny notár, ktorým ostal až do januára 1749, teda paralelne vykonával dva posty.

Na rozdiel od riadneho podžupana funkčné obdobie zastupujúceho podžupana nebolo doživotné a iba Peter Alexius z celkového počtu ôsmich zastupujúcich podžupanov zomrel počas výkonu zvereneho úradu. S výnimkou Jána Farkasa a Alexia ostatní šiesti zastupujúci podžupani zostali v úrade priemerne päť rokov a jedenásť mesiacov.

Nástupný vek zastupujúcich podžupanov sa do polovice 18. storočia pri piatich zo šiestich pohyboval predovšetkým v rozmedzí od 39 do 47 rokov. Tento jav súvisel aj s tým, že v tomto čase aj riadni podžupani mali väčšinou okolo 50

14 Zoznam zastupujúcich podžupanov bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 11, 362; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 2, 178; i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 131; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 71, 393; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 4; i. č. 16, KP z rokov 1756, 1757, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 12, i. č. 134, koncept KP z roku 1771.

15 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 28.

rokov a zastupovať by ich mali mladší šľachtici. Výnimku tvoril iba 33-ročný Andrej Horváth-Bugarin, ktorého zvolili len preto, aby na oboch podžupanských postoch neboli protestanti, čo sa v časoch začínajúcej rekatolizácie nepovažovalo za žiaduce a medzi turnianskymi šľachticmi sa nenašiel ani starší kandidát. V druhej polovici 18. storočia už nastupovali mladší podžupan, a to 33-ročný Gašpar Hodossy a približne 27-ročný Peter Alexius. Ich nižší vek oproti predošlému polstoročiu sa odvíjal aj od zníženia nástupného veku ich nadriadených riadnych podžupanov.¹⁶ Uvedené vekové údaje sa so Spišskou stolicou nedali porovnať, keďže z nej sa nezachovali potrebné biografické údaje k jednotlivým šľachticom.¹⁷

Riadny (prísazný) notár – *ordinarius (iuratus) notarius*

Notár sa v Turnianskej stolici volil od stredoveku a v roku 1688 sa prvý raz objavilo označenie prísazný notár, ktoré od roku 1698 nahradilo jednoslovné pomenovanie notár.¹⁸ Dočasne sa termín prísazný notár vrátil od júna 1718 do júna 1720. Od júnovej reštaurácie v roku 1720 sa definitívne ujalo označenie riadny notár. Funkcia však po viac ako dvoch dekádach na krátke obdobie rokov 1744 – 1749 zanikla, keď všetky s ňou viažuce sa kompetencie prevzal zastupujúci podžupan Sebastián Ladislav Szeldmayer, ktorý od februára 1745 pôsobil aj ako dosadený podžupan. Za faktickým zlúčením troch funkcií by mohlo byť vidieť aj snahu hlavného župana Jozefa Keglevicha o zoštíhlenie aparátu malej Turnianskej stolice.

Riadni notári však spolu s podžupanmi a slúžnymi patrili k symbolom šľachtickej samosprávy a zrušenie notárskej stoličky by neakceptovala miestna šľachtická pospolitosť a ani Kráľovská miestodržiteľská rada. Podobný pokus o zlúčenie dvoch funkcií sa udial takmer v rovnakom čase aj v Spišskej stolici, kde v rokoch 1729 – 1743 platil úzus, že riadny notár bol zároveň zastupujúcim podžupanom.¹⁹ Notár zodpovedal za správne vedenie zápisov z kongregácií a za ich prepísanie do oficiálnych dokumentov – kongregačných protokolov. Mal na starosti oboznamovanie verejnosti o výnosoch, nariadeniach a novelizovaných zákonoch. Dôležitú úlohu predstavovala kontrola dôkladného vedenia spisov a ich patričné triedenie a dozor nad ich uložením do archívu.²⁰

16 Údaje o dátume narodenia zastupujúcich podžupanov boli vypracované na základe nasledovného materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 251/1, RKA Bódvaszilás, pag. 84; kö. 288/1, RKA Hidvégarád, pag. 9; kö. 320/1, RKA Szendrő, pag. 18. ŠAK, f. ZCM, i. č. 145, MRKF Buzica, pag. 15, 123; i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 326; i. č. 309, MRKF Jasov, pag. 44; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 144.

17 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 29.

18 ŠAK, f. TŽ, i. č. 6, KP z rokov 1687 – 1699, pag. 23, 665.

19 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 29.

20 Zoznam riadnych notárov bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: ŠAK, f. TŽ, i. č.

V sledovanom období sa na poste notára vystriedalo deväť jednotlivcov, pričom šiesti z nich (77,8 %) predtým nezastávali žiadnu inú funkciu v Turnianskej stolici. Zo zvyšných troch bol jeden prísažným prísediacom, jeden podnotárom a jeden fiškálom. Ak sa však neberie do úvahy iba byrokratická prax v Turnianskej stolici, tak Sebastián Ladislav Szeldmayer pôsobil v rokoch 1731 – 1737 ako riadny notár v hodnovernom mieste v Jasove a Jozef Kornis v rokoch 1761 – 1768 ako podnotár Abovskej stolice.²¹

Ak sa to porovná so Spišskou stolicou, ide v Turnianskej stolici o úplný opak. Vysvetlenie spočíva v málo vzdelaných šľachticoch z domáceho turnianskeho prostredia, takže výber turnianskych notárov sa opieral predovšetkým o cudzie rody. Pre viac ako polovicu notárov nebol nadobudnutý post tým posledným, pretože piati (55,5 %) sa posunuli vyššie, pričom štyroch určili za zastupujúcich podžupanov a jedného za riadneho podžupana. Jozef Kornis už nezískal príležitosť ďalšieho kariérneho rastu, keďže došlo k zlúčeniu s Abovskou stolicou. Zároveň možno povedať, že v postupových miestach notárov sa Turnianska stolica zhodovala s praxou na Spiši.²²

Medzi notármi sa ani jednému rodu podobne ako pri oboch podžupanoch nepodarilo presadiť dvomi alebo viacerými príslušníkmi. Najdlhšie aktívnym bol Jozef Kornis, ktorý vykonával post sedemnást' rokov, čo predstavovalo takmer 24,6 % podiel. Na druhej priečke sa umiestnil Michal Cserghö s trinástimi rokmi a teda s 18,8 % podielom a na treťom Imrich Bárczy s dvanástimi rokmi a teda so 17,4 % podielom. Ich dlhé pôsobenie sa dalo vysvetliť ich schopnosťou a vzdelaním. Ak by Kornis nezažil pričlenenie k Abovskej stolici, mohol zrejme vydržať ešte dlhšie. Cserghö sa tiež radil k nadaným úradníkom, pretože sa stal riadnym notárom v susednej a ešte významnejšej Gemerskej stolici. Posledný Bárczy prešiel priamo do úradu riadneho podžupana. Ostatní šiesti notári zotrvali vo funkcii od jedného až do ôsmich rokov a ani jeden z nich počas svojho úradovania nezomrel.

I keď sa k dvom z deviatich notárov nedali zistiť bližšie genealogické údaje, pri ostatných piatich sa nástupný vek pohyboval v priemere okolo 29 rokov a dvoch mesiacov. Najmladším bol pravdepodobne 20-ročný Peter Alexius a najstarším 36-ročný Ján Farkas, ktorého v roku 1711 len potvrdili v úrade, do ktorého nastupoval už okolo roku 1702, keď mal 27 rokov. Z uvedeného vyplý-

10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 10, 173; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 2, 51, 178; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 1, 3; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 4; i. č. 16, KP z rokov 1756, 1757, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 12, i. č. 131, koncept KP z roku 1768.

21 Slovenský národný archív, f. Hodnoverné miesto Jasovský konvent, Acta anni 1731, k. 37, no. 28; Acta anni 1737, k. 38, no. 12. ŠAK, f. Abovska župa – správne písomnosti (ďalej AŽSP), i. č. 41, KP z roku 1761, pag. 246. ŠAK, f. AŽSP, k. 5, i. č. 131, koncept KP z roku 1768, pag. 2.

22 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 29.

nulo, že kritériom na prvé zvolenie mohol byť aj vek tesne pred tridsiatkou.²³ Z medzerovitých údajov zo Spišskej stolice by vychádzala hypotéza, že do polovice 18. storočia mali spišskí notári okolo 50 rokov a po roku 1750 sa ich vek približoval turnianskym notárom.²⁴

Podnotár (zastupujúci notár) – vicenotarius (substitutus notarius)

Prvýkrát pozíciu zaviedli v septembri 1692, kedy ju nazvali zastupujúcim notárom.²⁵ K prerušeniu jeho voľby došlo iba od marca 1717 do júna 1718. Od júna 1720 do mája 1731 sa výhradne používalo pomenovanie podnotár. V máji 1731 sa vrátili k staršiemu termínu zastupujúci podnotár a zároveň nadobudol aj kompetencie zastupujúceho slúžneho pre oba okresy. Takéto spojenie a označenie platilo do januára 1738, keď úrad zastupujúceho podnotára na viac ako jednu dekádu zanikol. Po jeho obnovení v auguste 1749 sa definitívne ujalo označenie podnotár, i keď od decembra 1771 do septembra 1776 sa post vôbec neobsadzoval a ani právomoci s ním spojené nezverili niekomu inému.²⁶ Ak sa vývoj podnotárskej pozície porovná so Spišskou stolicou, tiež sa striedavo používalo pomenovanie zastupujúci notár a podnotár, kým sa v roku 1725 neustálilo na podnotárovi.²⁷

Keďže sa v malej Turnianskej stolici dal s menším počtom úradníkov urobiť rovnaký objem administratívy, na rozdiel od Spišskej stolice sa nikdy do roku 1785 nezačal voliť aj druhý podnotár. Úlohou podnotára bolo pomáhať riadnemu notárovi pri vedení písomnej agendy, pričom neniesol osobnú zodpovednosť za chyby, keďže väčšinu z oficiálnych stoličných dokumentov nepotvrďoval svojím podpisom. Zároveň v prípade neprítomnosti notára mal právo zastupovať ho a podľa nariadenia Kráľovskej miestodržiteľskej rady z roku 1773 sa mali podnotári v uhorských stolicách sústrediť hlavne na dozor nad archívom a vyhlá-

23 Údaje o dátume narodenia riadnych notárov boli vypracované na základe nasledovného materiálu: MNL – OL, f. AGy (X 4), kö. 251/2, RKA Bódvaszilas, pag. 164. ŠAK, f. ZCM, i. č. 145, MRKF Buzica, pag. 15, 123; i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 326; i. č. 309, MRKF Jasov, pag. 44. SZLUHA, M. Abaúj-Torna vármegye, s. 162. KÉSMÁRKY, István, SIMON, István a Béla PÁLMÁNY. *Bars és Hont vármegyei nemes családok*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2020, s. 160.

24 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 30.

25 ŠAK, f. TŽ, i. č. 6, KP z rokov 1687 – 1699, pag. 195.

26 Zoznam podnotárov bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: MNL – OL, f. AGy (X 4), kö. 288/1, RKA Hidvégdárdó, bez pag. ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 11, 144, 175, 328, 362; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 2, 51; i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 4, 131; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 2, 54, 71; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 4; i. č. 16, KP z rokov 1756, 1757, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 9, i. č. 124, koncept KP z roku 1761; k. 12, i. č. 131, koncept KP z roku 1768; k. 12, i. č. 134, koncept KP z roku 1771; k. 13, i. č. 140, koncept KP z roku 1777.

27 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 30.

dávať v ňom dokumenty na požiadanie ostatných úradníkov alebo obyvateľstva stolic.²⁸

Na podnotárskej stoličke sa vystriedali členovia štrnástich rodov, pričom Ján Nagyiday mal s prestávkou dve funkčné obdobia, čo spolu tvorilo tri roky. Žiadnemu rodu sa nepodarilo získať výraznú prevahu, pričom až deväť podnotári úrad obsadili len na obdobie jedného až troch rokov. Pre štyroch z nich to znamenalo len akýsi medzistupeň v ďalšom kariérnom raste a Ján Papp ako jediný z podnotárov počas administratívneho výkonu zomrel. Dvaja zo spomenutých deviatich šľachticov sa zrejme neosvedčili ako schopní byrokrati a nepokračovali ďalej. Zvyšných dvoch z deviatich obmedzilo ich protestantské vierovyznanie v čase silnejúcej rekatolizácie v 30. rokoch 18. storočia. Traja podnotári, ktorí pracovali deväť rokov, museli čakať, kým sa pre nich neuvolní vhodnejšie miesto, pričom kariéru Jána Vitéza ukončilo spojenie Turnianskej s Abovskou stolicou. Poslední dvaja, ktorí úradovali ako podnotári päť a sedem rokov, neboli ďalej zvolení.

Ak sa pozrieme na podnotárov z hľadiska celého skúmaného obdobia, tak až deväť z nich (64,3 %) nemali v predošlom období žiadne skúsenosti so stolicnou správou. Zvyšní piati (35,7 %) už predtým zastávali inú funkciu, pričom dvaja fungovali ako zastupujúci slúžni a dvaja ako prisašní prísediaci. Ukazuje sa tak podobnosť so Spišskou stolicou, kde sa zvolenie za podnotára väčšinou považovalo za akúsi skúšku spôsobilosti zastávať úrad. Podnotári v Turnianskej stolici väčšinou už nepostupovali do vyššej funkcie, keďže až ôsmich (57,1 %) nezvolili do iného úradu, pričom Ján Papp zomrel v úrade a Jána Vitéza zastihla jozefínska reforma správy. Ak však zvyšní šiesti (42,9 %) pokračovali ďalej, za najvhodnejšie nasledujúce miesto sa v piatich prípadoch považoval riadny slúžny a iba Juraj Kardos sa stal fiškálom. Ak sa porovná tento úzus v Turnianskej stolici, tak oproti Spišu bol úplne odlišný, keďže tam väčšina podnotárov pokračovala vyššie a na rôzne pozície.²⁹

Nástupný vek by sa dal rozdeliť do dvoch vekových skupín. V prvej sedemčlennej sa pohyboval v priemere okolo 23 rokov a deväť mesiacov a v druhej štvorčlennej v priemere 33 rokov. Pri jednom podnotárovi sa nezachovali žiadne údaje a výnimku tvoril iba 16-ročný Žigmund Magyar. Jeho nízky vek možno pripísať skutočnosti, že jeho blízky príbuzný Štefan Magyar pôsobil v rokoch 1690 – 1700 ako turniansky podžupan.³⁰ Druhú príčinu možno hľadať v manželských zväzkoch s vplyvnými Horváth-Bugarinovcami. Jánovi Jónovi zverili úrad vo vysokom veku 63 rokov, ale ten už predtým zastával úrad zastupujúceho slúžneho a je otáznne, ako dlho by zostal podnotárom, keby funkciu neprestali

28 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 30, 31.

29 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 31.

30 ŠAK, f. TŽ, i. č. 6, KP z rokov 1687 – 1699, pag. 76, 665.

obsadzovať.³¹ Ak sa tieto závery porovnajú so Spišskou stolicou vidieť, že tiež išlo väčšinou o šľachticov od 20 do 32 rokov, no zvolili aj 15-ročného a rovnako výnimočne aj niekoho výrazne staršieho po štyridsiatke.³²

Všeobecný pokladník (pokladník oboch kás) – *generalis perceptor (cassae utriusque perceptor)*

V malej Turnianskej stolici sa samostatná pozícia všeobecného pokladníka vytvorila veľmi neskoro, až počas reštaurácie v júni 1730. Jej konštituovanie priamo súviselo so vznikom Kráľovskej miestodržiteľskej rady v roku 1724, ktorá začala s pravidelnou kontrolou stoličného účtovníctva, čo si už vyžiadalo vznik novej plnohodnotnej samostatnej funkcie. Iba v rokoch 1736 – 1749 post nazývali pokladníkom oboch kás a zvyšné obdobie ho označovali ako všeobecného pokladníka.³³ Pokladník zodpovedal za správny a efektívny výber daní od obyvateľstva, ktoré rozdeľoval do vojenskej kasy určenej na zabezpečenie armády. Z nej sa financovala údržba vojenských ubytovní, poskytovanie naturálií pre armádu a platili odvody do vojenskej dištriktuálnej pokladne. Z domácej kasy sa zabezpečovali napríklad opravy verejných komunikácií, platy a diéty úradníkov a zamestnancov, písacie potreby pre úradníkov, paušálne poplatky poštmajstrom za prepravu úradnej korešpondencie, almužny pre biednych, podpora pre pohorelcov a i. Ak sa vývoj v Turnianskej stolici porovná so Spišskou stolicou, vidieť veľký časový posun, pretože sa pokladník na Spiši kontinuálne volil od roku 1693 a po vzniku miestodržiteľstva došlo aj k rozšíreniu počtu jeho podriadených a dočasnému rozdeleniu úradu na vojenského a domáceho pokladníka podľa typu vyberanej dane a spravovaných výdavkov.³⁴

Obsadzovanie úradu počas jeho 55-ročnej existencie výrazne ovplyvnilo dominantné postavenie Štefana Feketeho, ktorý pokladnícke kompetencie vykonával až 38 rokov, čo predstavovalo takmer 70 % podiel. Na poste mohol tak

31 Údaje o dátumoch narodenia podnotárov, respektíve zastupujúcich notárov, boli vypracované na základe nasledovného materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 251/1, RKA Bódvaszilás, pag. 92, 101; kö. 251/2, RKA Bódvaszilás, pag. 164; kö. 288/1, RKA Hidvégdó, pag. 9 a bez pag. ŠAK, f. ZCM, i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 13; i. č. 309, MRKF Jasov, pag. 44; i. č. 418, MRKF Krásnohorské Podhradie, pag. 4; i. č. 419, MRKF Krásnohorské Podhradie, pag. 163; i. č. 474, MRKF Moldava nad Bodvou, pag. 138; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 5. SZLUHA, Márton. *Liptó vármegye nemes családjai*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2000, s. 112; SZLUHA, Márton. *Nyitra vármegye nemes családjai II. Kötet*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2015, s. 694.

32 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 31.

33 Zoznam všeobecných pokladníkov bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: ŠAK, f. TŽ, i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 12, i. č. 131, koncept KP z roku 1768; k. 12, i. č. 134, koncept KP z roku 1771.

34 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 32 – 35.

dlho vydržať vďaka tomu, že nastúpil asi ako 30-ročný a jeho kariéru ukončil až jeho vysoký vek, keď odstupoval ako 68-ročný. Po Feketeho abdikácii sa nenašiel vhodný mladší kandidát, preto aj zrejme s dočasným zámerom zvolili v júni 1768 dlhoročného slúžneho, ale už 52-ročného Jozefa Szent-Miklóssyho. Pri najbližších voľbách po troch rokoch ho v decembri 1771 vystriedal 33-ročný Ján Görgey, ktorý zotrval na pozícii 14 rokov, kým jeho miesto nezaniklo v dôsledku zlúčenia Turnianskej stolice s Abovskou. Preto by sa dalo predpokladať, že Görgey by ostal ešte dlhšie.³⁵

Kráľovskej miestodržiteľskej rade a rovnako aj stoliciam vyhovovalo, ak sa jednotliviec udržal dlhšie obdobie, čím sa uľahčovala robota pre obidve strany. S tým aj súvisela snaha stavov radšej zvoliť tridsiatnika s perspektívou dlhšieho zotrvania, ak sa nový pokladník osvedčil. Keďže išlo o dôležité miesto, stavy do neho volili šľachticov s predchádzajúcimi úradníckymi skúsenosťami, dvaja boli riadnymi slúžnymi a Ján Görgey fiškálom.

Porovnávať vyslovené závery so Spišskou stolicou sa dalo len v hrubých rysoch v dôsledku zložitejšieho vývoja pokladníckeho úradu a väčšieho personálneho zloženia. Možno však konštatovať, že na Spiši sa tiež snažili voliť mladších jedincov do 40 rokov. Funkčné obdobia boli neporovnateľne kratšie a istá menšia dominancia sa prejavila iba v rámci niektorých rodov, ktorým sa podarilo obsadiť post pokladníka viac ako jedným príslušníkom svojej šľachtickej rodiny. V Spišskej stolici ani neplatilo, že pokladník musel predtým zastávať nejakú pozíciu, keďže v tomto regióne existovalo široké zázemie vzdelaných šľachticov vďaka dobrej sieti škôl v mestskom prostredí.³⁶

Účtovný dozorca – *exactor rationum*

Mária Terézia v snahe urýchliť kontrolu stoličných účtov Kráľovskou miestodržiteľskou radou vydala v roku 1775 nariadenie, aby sa zaviedli čiastkoví pokladníci a účtovní dozorcovia. Rozhodnutie malo vstúpiť do platnosti tam, kde magistráty nemali spomenuté funkcie. Čiastkoví pokladníci a účtovní dozorcovia sa v uvedenom čase od mája 1775 volili v Zvolenskej stolici, od júla 1775 na Liptove a od septembra 1775 na Spiši. V Turci sa čiastkoví pokladníci obsadzovali od polovice 18. storočia a účtovných dozorcov vyberali od roku 1779. Na Orave si šľachta zriadila čiastkových pokladníkov a účtovných dozorcov od roku 1781.³⁷ Náplňou ich práce bolo revidovanie stoličných účtov tak, aby spĺňali Kráľovskou miestodržiteľskou radou predpísané normy a bezodkladné upozornenie na

35 Údaje o dátumoch narodenia všeobecných pokladníkov boli vypracované na základe nasledovného materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kô. 251/1, RKA Bódvaszilas, pag. 38; kô. 288/1, RKA Hidvégarád, pag. 164. ŠAK, f. ZCM, i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 5.

36 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 32 – 35.

37 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 41.

zistené nedostatky. Účtovný dozorca sa zúčastňoval zasadnutí všetkých komisií, ktoré preberali účtovné a daňové záležitosti.

V najmenšej uhorskej Turnianskej stolici stačilo len zavedenie funkcie účtovného dozorca, pričom k tomu pristúpili rok po vydaní výnosu Márie Terézie vo voľbách v septembri 1776.³⁸ Počas deviatich rokov existencie úradu sa na poste udržal iba Ján Gedeon, ktorý nastúpil ako 44-ročný a bez predošlého pôsobenia na inej pozícii.³⁹ Všeobecnejšie závery o personálnej politike účtovných dozorcov sa nedali odvodiť ani po porovnaní so Spišskou stolicou, a preto ich bude možné vysloviť až po podrobnejšom výskume viacerých šľachtických samosprávnych uhorských jednotiek.⁴⁰

Fiškál – *fiscal*

Zanedbateľná rozloha Turnianskej stolice sa prejavila aj pri tomto úrade, ktorý vznikol až počas reštaurácie v auguste 1711. Fiškál sa zúčastňoval hlavne zasadnutí stoličného súdu, kde posudzoval civilné a kriminálne kauzy, pripravoval obžalobu a v priebehu procesu bol prokurátorom. Zastupoval pred súdom siroty a neurodzené obyvateľstvo. Kontroloval prácu ostatných stoličných úradníkov, či dodržali vlastné štatúty, zákonné nariadenia alebo rozhodnutia Kráľovskej miestodržiteľskej rady. Ak ich nerespektovali, mal právo začať voči jednotlivcovi súdne konanie.⁴¹ Pri porovnaní Turnianskej so Spišskou stolicou vidieť výrazný časový posun, pretože na Spiši sa fiškál kontinuálne volil už od roku 1662. V Turnianskej stolici sa na rozdiel od Spiša ani nikdy nepoužilo pomenovanie riadny fiškál, keďže podfiškála nenazývali zastupujúcim fiškálom, aby funkcie jednoznačne odlišili ako v prípade podžupanov.⁴²

V sledovanom období sa vystriedalo osem šľachticov, pričom s výnimkou Jána Görgeya išlo o jednotlivcov zo susedných území, čo spôsobovala nedostatčná právna kvalifikácia autochtónnej šľachty. Na prvý pohľad až siedmi fiškáli (87,5 %) nemali žiadne bývalé posty v správe Turnianskej stolice a iba Juraj Kardos bol predtým podnotárom. Ak sa však na druhej strane sústredí pozornosť aj

38 Zoznam účtovných dozorcov bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: ŠAK, f. TŽ, k. 13, i. č. 140, koncept KP z roku 1777.

39 Údaj o dátume narodenia účtovného dozorca bol vypracovaný na základe nasledovného materiálu: SZLUHA, M. a I. KÉSMÁRKY. Abaúj-Torna vármegye, s. 64.

40 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 41.

41 Zoznam fiškálov bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 53; i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 4; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 2; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 5; i. č. 16, KP z rokov 1756, 1757, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 12, i. č. 131, koncept KP z roku 1768; k. 12, i. č. 134, koncept KP z roku 1771; k. 13, i. č. 140, koncept KP z roku 1777. ŠAK, f. ZCM, i. č. 419, MRKF Krásnohorské Podhradie, pag. 163.

42 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 42.

na región okolo Turne, tak až štyria zo spomenutých siedmich fiškálov oplývali predošlými úradníckymi skúsenosťami. Ján Gal (Gaál) paralelne s fiškálskou pozíciou v Turni pracoval v rokoch 1710 – 1718 ako riadny notár Abovskej stolice. Gašpar Hodossy vykonával pozíciu slúžneho Boršodskej stolice, Imrich Bárczy riadneho notára hodnoverného miesta v Jasove a Žigmund Demeczky v rokoch 1749 – 1758 zastupujúceho slúžneho v okrese Košice Abovskej stolice.⁴³ V konečnom dôsledku teda až päť (62,5 %) turnianskych fiškálov disponovalo byrokratickou praxou, pričom šlo hlavne o slúžnych a notárov. Ak sa zoberú do úvahy výsledky v Spišskej stolici, u turnianskych fiškálov sa vyžadovala istá skúsenosť, kým na Spiši s dobrým školským zázemím sa mohli o miesto uchádzať aj nováčikovia.⁴⁴

Čo sa týkalo ďalšieho kariérneho rastu, tak pre polovicu fiškálov platilo, že išlo o poslednú funkciu v správe Turnianskej stolice, čo priamo súviselo aj so skutočnosťou, že títo jednotlivci nežili na jej území. Medzi nich patril aj Pavol ml. Fáy, ktorý na poste skončil pre jozefínsku správnu reformu, ale zrejme by rovnako nepostúpil ďalej kvôli svojmu bydlisku mimo stolice. Zvyšná polovica sa prepracovala na ďalšie pozície v Turnianskej stolici, keďže sa do nej presťahovali alebo v nej už predtým bývali. Jeden sa uplatnil ako zastupujúci podžupan, jeden ako riadny notár, jeden ako všeobecný pokladník a u Juraja Kardosa, nebyť jeho smrti, sa dalo počítať s jeho ďalšou kariérou. Zatiaľ čo v Spišskej stolici fiškál stelesňoval najvyššiu dosiahnutú metú, keďže v nej žil dostatočný počet vhodných kandidátov, v Turnianskej stolici sa neponúkal široký výber, a preto časť fiškálov posunuli na významnejšie pozície.⁴⁵

Dĺžka pôsobenia fiškálov nebola ustálená a pri piatich z nich oscilovala od troch až do deviatich rokov. Nad desať rokov post vykonávali len traja jedinci: Žigmund Demeczky 12 rokov, Gašpar Hodossy 13 rokov a najdlhšie sa udržal Ján Gal približne 17 rokov, keďže zo zachovaného písomného materiálu nebolo jasné, kedy presne skončil vo funkcii. Nástupný vek sa pohyboval pri šiestich šľachticoch od 20 do 30 rokov a zvyšní dvaja mali okolo 40 rokov.⁴⁶ Ak sa tieto

43 ŠAK, f. AŽSP, i. č. 23, KP z rokov 1711 – 1713, pag. 21; i. č. 24, KP z roku 1718, pag. 6; i. č. 33, KP z rokov 1748 – 1749, pag. 435. ŠAK, f. AŽSP, k. 3, i. č. 121, koncept KP z roku 1758, folio 218.

44 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 42.

45 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 43.

46 Údaje o dátumoch narodenia fiškálov boli vypracované na základe tohto materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 251/1, RKA Bódvaszilás, pag. 38; kö. 320/1, RKA Szendrő, pag. 18. ŠAK, f. ZCM, i. č. 309, MRKF Jasov, pag. 217; i. č. 419, MRKF Krásnohorské Podhradie, pag. 163. SZLUHA, M. Sáros Turóc vármegye, s. 512; SZLUHA, M. a I. KÉSMÁRKY. Abaúj-Torna vármegye, s. 28, 162. Genealogická tabuľka rodu Demeczky. [online]. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na <http://demeczky.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=66&Itemid=80>

závery porovnajú so Spišskou stolicou, vidieť podobnosť v neustálenej dĺžke funkčného obdobia a vo vekovom rozptyle pri nástupe od 20 do 40 rokov. Rovnako aj na Spiši len traja fiškáli zotrvali v úrade viac ako desať rokov.⁴⁷

Podfiškál – *vicesfiscal*

V Turnianskej stolici túto funkciu po prvý raz obsadili v septembri 1776, pričom podfiškál mal fiškála zastupovať v prípade jeho neprítomnosti alebo choroby a hlavnou náplňou jeho práce bola pomoc s prípravou podkladov pre zasadnutia stoličného súdu.⁴⁸ Ak sa to porovná so Spišskou stolicou, ide o menší časový odstup ako v prípade iných úradov, keďže s obsadzovaním postu fiškála začali na Spiši v roku 1767.⁴⁹

V sledovanom období pôsobil ako podfiškál iba cudzinec z Abovskej stolice Pavol Szent-Imrey, ktorého menovali vo veku 27 rokov bez predošlej úradníckej skúsenosti.⁵⁰ Pri jeho priamom dosadení hlavný župan Jozef Keglevich zohľadnil, že je synom Jozefa Szent-Imreyho, abovského zastupujúceho podžupana v rokoch 1774 – 1776, teda predpoklad, že má dostatočné vzdelanie z domu.⁵¹ Ani pri porovnaní so Spišskou stolicou nemožno zatiaľ robiť všeobecnejšie platné závery, keďže aj tam išlo o krátky časový úsek a nedal sa určiť nástupný vek. Rozdiel medzi Turnianskou a Spišskou stolicou tkvel v skutočnosti, že na Spiši išlo o funkciu na kratšie obdobie, ale rovnako bez nutnosti zastávať predtým iný úrad. V Spišskej stolici sa postupovalo len na fiškála, a preto možno predpokladať, že ak by nedošlo k zlúčeniu Turnianskej s Abovskou stolicou, mohol sa Pavol Szent-Imrey uchádzať o miesto turnianskeho fiškála.⁵²

Riadni slúžni – *ordinarii iudlii*

Územie Turnianskej stolice sa počas celého sledovaného obdobia delilo iba na dva okresy kvôli malej rozlohe. Spočiatku sa do roku 1736 používalo hlavne jednoslovné označenie slúžny, ktoré od marca 1717 do júna 1718 a od mája 1721 do augusta 1723 dočasne nahradilo pomenovanie riadny slúžny. K termínu riadny slúžny sa definitívne prišlo v októbri 1736.⁵³ Slúžni patrili spolu

47 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 43.

48 Zoznam podfiškálov bol zostavený na základe týchto údajov: ŠAK, f. TŽ, k. 13, i. č. 140, koncept KP z roku 1777.

49 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 43.

50 Údaj o dátume narodenia podfiškála bol vypracovaný na základe tohto materiálu: SZLUHA, M. a I. KÉSMÁRKY. Abaúj-Torna vármegye, s. 131.

51 ŠAK, f. AŽSP, k. 6, i. č. 139, koncept KP z roku 1776, folio 385. ŠAK, f. AŽSP, k. 47, i. č. 623, kongregačné spisy z roku 1774.

52 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 43.

53 ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 328, 361; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 51, 178; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 2.

s podžupanom k najstarším voleným postom v stoličnej správe a s ich voľbou sa v stredoveku spájal vznik samostatnej šľachtickej samosprávy. Na území okresu slúžni zodpovedali za vyhotovenie podkladov na zdanenie obyvateľstva, k súpisom šľachty a obyvateľstva, ďalej zapisovali vypočúvania a protesty miestnych šľachticov i poddaných ako podklady pre stoličný súd. Okrem toho oznamovali obyvateľstvu rozhodnutia prijaté na generálnych kongregáciách. V porovnávanej Spišskej stolici existovali len tri okresy, čo bolo ale spôsobené jej zložitým administratívnym vývojom, pretože sa uhorské stolice v závislosti od svojej veľkosti členili na štyri a viac okresov.⁵⁴

V sledovanom období v oboch okresoch pôsobilo 17 riadnych slúžnych, pričom desať z nich, teda 58,8 % už oplývalo administratívnymi skúsenosťami. Piaty boli pred voľbou prísažnými prisediacimi, dvaja zastupujúcimi slúžnymi a traja podnotármi. Ak sa tieto výsledky porovnajú so Spišskou stolicou, takmer identický podiel slúžnych sa už predtým angažoval v správe a tiež najčastejšie na obdobných úradníckych miestach. Pre väčšinu turnianskych riadnych slúžnych predstavoval dosiahnutý kariérny rast konečnú metú, pretože iba šiestim (35,3 %) zverili inú pozíciu. Z nich len Ján Nagyiday klesol nižšie na podnotára a neskôr sa znovu vrátil k slúžnovským povinnostiam. Na významnejšie pozície postúpili iba predstavitelia najvplyvnejších rodov Fekete, Horváth-Bugarin, Nagy a Szent-Miklószy, pričom jeden nadobudol úrad riadneho notára, dvaja všeobecného pokladníka a dvaja zastupujúceho podžupana.⁵⁵ Pri komparácii so Spišskou stolicou sa tiež ukazovala zhoda, že len zástupcovia dôležitých rodov dosiahli na stoličky notárov alebo podžupanov, pričom v Turnianskej stolici išlo navyše aj o všeobecného pokladníka.⁵⁶

Riadny slúžny horného okresu – *ordinarius iudlium processus superioris*

V hornom okrese sa vystriedalo deväť jednotlivcov z rôznych rodov, pričom Žigmund Pogonyi napriek dvom samostatným funkčným obdobiam pracoval spolu iba tri roky. Do roku 1717 sa na mieste slúžneho striedali šľachtici priemerne každého jeden a pol roka. Po roku 1717 sa funkčné obdobie privilegovaných mužov výrazne predĺžilo a kolísalo od 13 do 24 rokov. Po roku 1717 výnimku stesľoval jedine František (Nagy) Szent-Györgyi, ktorého zvolili ako 57-ročného a po troch rokoch zomrel. Za najúspešnejších slúžnych sa dali považovať dvaja

54 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 44.

55 Zoznam riadnych slúžnych bol zostavený na základe týchto údajov: ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 3, 10, 53, 143, 175, 288, 328, 361; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 1, 178; i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 4, 132; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 2, 342, 393; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 12, i. č. 131, koncept KP z roku 1768; k. 13, i. č. 140, koncept KP z roku 1777. ŠAK, f. ZCM, i. č. 446, MRKF Lipovník, pag. 60; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 79.

56 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 44.

po sebe nastupujúci šľachtici. Najprv Jozef Szent-Miklössy, ktorý bol slúžnym približne 24 rokov,⁵⁷ čo tvorilo 32,4 % podiel zo sledovaného obdobia 74 rokov a po ňom Ladislav Martinidesz so 17 rokmi, čo predstavovalo 23 % podiel. Nástupný vek sa až pri siedmich (77,8 %) šľachticoch pohyboval v rozmedzí od 26 do 34 rokov, čo súviselo so snahou, aby konkrétna osobnosť na jednej strane požívala rešpekt a oplývala skúsenosťami, ale aby zároveň na druhej strane nemala problém plniť delegované úlohy. Služni totiž spomedzi úradníkov najčastejšie cestovali medzi stoličným sídlom a jednotlivými dedinami a zemepanskými mestami. Starší kandidáti sa ukázali ako neperspektívni, keďže 55-ročný Michal Bartók odstúpil pre chorobu očí a spomínaný (Nagy) Szent-Györgyi zomrel.⁵⁸

Riadny slúžny dolného okresu – *ordinarius iudlium processus inferioris*

V dolnom okrese sa vymenilo deväť jednotlivcov z deviatich odlišných rodov, pričom Mikuláš Görgey zastával úrad dva razy s prestávkou, takže v celku robil ako slúžny osem rokov. Dĺžka funkčného obdobia sa nedala ako v hornom okrese rozdeliť podľa konkrétneho roku, pretože pri siedmich kolísala od jedného do deviatich rokov. Avšak rovnako ako v hornom okrese najdlhšie obdobie nepretržitého výkonu pozície zaznamenali dvaja po sebe nasledujúci jedinci. Štefan Nagy pracoval 13 rokov, čo predstavovalo 17,6 % podiel a po ňom Ladislav Szent-Iványi 24 rokov, čo tvorilo 32,4 % podiel. V genealogickej literatúre a matrikách sa podarilo dohľadať biografické dáta s výnimkou spomínaného Görgeya, a preto možno zovšeobecniť, že pri šiestich (66,7 %) šľachticoch nástupný vek kolísal od 23 do 32 rokov. V tejto skupine predstavoval výnimku 19-ročný Žigmund Magyar, ktorý patril k príbuzenstvu niekdajšieho podžupana Štefana Magyara v rokoch 1690 – 1700.⁵⁹ V dolnom okrese na rozdiel od horného boli starší kandidáti o desaťročie mladší a mali 42 a 43 rokov.⁶⁰

Ak sa uvedené závery k riadnym slúžnym v Turnianskej stolici porovnajú s výsledkom výskumu v Spišskej stolici, ukazujú sa isté podobnosti. Dĺžka

57 Presná dĺžka funkčného obdobia sa zo zachovaných písomností nedala určiť, pretože začiatok funkčného obdobia Jozefa Szent-Miklössyho začal v rozpätí rokov 1742 – 1745.

58 Údaje o dátumoch narodenia riadnych slúžnych horného okresu boli vypracované na základe tohto materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 288/1, RKA Hidvégdárdó, bez pag. ŠAK, f. ZCM, i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 314; i. č. 309, MRKF Jasov, pag. 44; i. č. 418, MRKF Krásnohorské Podhradie, pag. 4; i. č. 446, MRKF Lipovník, pag. 60; i. č. 474, MRKF Moldava nad Bodvou, pag. 138; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 5. SZLUHA, M. Sáros Turóc vármegye, s. 348.

59 ŠAK, f. TŽ, i. č. 6, KP z rokov 1687 – 1699, pag. 76, 665.

60 Údaje o dátumoch narodenia riadnych slúžnych dolného okresu boli vypracované na základe tohto materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 288/1, RKA Hidvégdárdó, pag. 9, 164; kö. 320/1, RKA Szendrő, pag. 18. ŠAK, f. ZCM, i. č. 146, MRKF Buzica, pag. 13; i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 13; i. č. 418, MRKF Krásnohorské Podhradie, pag. 4; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 144. SZLUHA, M. Liptó vármegye, s. 697.

funkčného obdobia vo väčšine prípadov nepresahovala desať rokov a dlhšie pôsobenie sa spájalo maximálne s tromi šľachticmi. Odlišnosť Spišskej stolice sa prejavila v tom, že tunajšie populačne silné rody dokázali aj viackrát za sebou obsadiť post, pričom najúspešnejší boli Görgeyovci. Čo sa týkalo nástupného veku, na Spiši sa tiež snažili dosadiť alebo zvoliť hlavne dvadsiatnikov alebo tridsiatnikov.⁶¹

Zastupujúci slúžni (podslúžni) – *substituti iudlii (viceiudlii)*

V Turnianskej a Spišskej stolici sa po väčšinu obdobia nepoužíval v Uhorsku obvyklý termín podslúžny, ale zastupujúci slúžny. Pre malosť Turnianskej stolice dochádzalo k mnohým zmenám a zlučovaniu s inými funkciami, ale tento trend sa do roku 1743 objavoval aj vo väčšej Spišskej stolici.⁶² Prvýkrát sa zastupujúci slúžni v Turnianskej stolici objavili v rokoch 1647 – 1653, pričom sa určoval jeden pre každý okres. I keď sa nezachovali všetky protokoly z druhej polovice 17. storočia, dalo by sa povedať, že pozícia dočasne zanikla a podľa dostupných prameňov sa k nej vrátili až v roku 1690, odkedy sa kontinuálne volila do januára 1713.⁶³ Potom sa do mája 1731 funkcia neobsadzovala v období od januára 1713 do januára 1714 a od januára 1716 do marca 1717.

V máji 1731 sa prišlo k reorganizácii správy, pričom sa volil len jeden spoločný zastupujúci slúžny pre obidva okresy, čo sa nezmenilo do januára 1744. Zároveň v období od mája 1731 do januára 1738 sa zastupujúci slúžny stával automaticky aj zastupujúcim notárom. V januári 1744 sa stavy uzniesli, že sa ani jediný post zastupujúceho slúžneho nebude vôbec obsadzovať. V auguste 1749 sa vrátili k pôvodnému modelu jedného zastupujúceho slúžneho pre každý okres, ale pre predpokladanú nadbytočnosť od októbra 1756 do septembra 1776 ich kompetencie prešli na prisažného prísediaceho daného okresu. Po zvýšení administratívnej záťaže sa ukázala nutnosť obnoviť túto funkciu a od septembra 1776 sa znovu určoval jeden, tentokrát už pod v Uhorsku všeobecne zavedeným pomenovaním podslúžny pre každý okres. Zastupujúci slúžni pomáhali pri zapisovaní rôznych dokumentov pre potreby šľachticov, ktoré sa stávali podkladom na súdne pojednávania, overenia šľachtictva, zapísania sirotského majetku a i. S riadnymi slúžnymi si podelili dediny a zemepanské mestá, kde mali vykonávať dohľad nad miestnou správou, reprezentovanou richtárom, boženíkmi a notárom.

V sledovanom období ako zastupujúci slúžni (podslúžni) v oboch okresoch, respektíve jeden pre oba okresy, pôsobilo 12 šľachticov z jedenástich rodov, pričom sa piati (33,3 %) predtým angažovali v inej funkcii, a to v štyroch prípadoch

61 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 44, 45.

62 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 46.

63 ŠAK, f. TŽ, i. č. 4, KP z rokov 1640 – 1658, pag. 108, 188; i. č. 6, KP z rokov 1687 – 1699, pag. 77, 194.

ako prisazní prisediaci a Juraj Pongrácz ako kľučiar na panstve Szádvár.⁶⁴ Pre väčšinu zastupujúcich slúžnych pozícia predstavovala zároveň poslednú, pretože iba traja (25 %) z významnejších rodov postúpili vyššie, jeden na podnotára a dvaja na riadneho slúžneho.⁶⁵ Ak sa tieto závery porovnajú so Spišskou stolicou, ide takmer o zhodu, keďže sa tiež do úradu postupovalo z prisazných prisediaciach a výbercov daní, ktorí však v Turnianskej stolici nikdy neexistovali. Podobnosť sa prejavila aj v skutočnosti, že len zriedkavo zastupujúci slúžni išli vyššie, a to jedine medzi riadnych slúžnych a v Turnianskej stolici aj na podnotára, ktorého však možno významovo prirovnať k zastupujúcemu slúžnemu.⁶⁶

Zastupujúci slúžny (podslúžni) horného okresu – *substitutus iudlium (viceiudlium) processus superioris*

V priebehu 34 rokov striedavého obsadzovania úradu sa vystriedalo päť šľachticov z rovnakého počtu rodov. Priemerná dĺžka funkčného obdobia nezohrávala žiadnu úlohu, pretože sa pohybovala od dvoch až do 14 rokov, pričom z toho jedno sedem- a druhé deväťročné funkčné obdobia sa podobne ako v dolnom okrese objavili jedine po roku 1749. Výraznejšiu prevahu nadobudol iba František (Nagy) Szent-Györgyi so 14 rokmi, čo predstavovalo 41,2 % podiel z vytýčeného časového úseku. Nástupný vek sa síce nedal overiť u Jána Harsányiho, ale napriek tomu možno povedať, že pri troch zastupujúcich slúžnych osciloval od 23 do 30 rokov a jedine (Nagy) Szent-Györgyi dosiahol pri zvolení 44 rokov.⁶⁷

Zastupujúci slúžny (podslúžny) dolného okresu – *substitutus iudlium (viceiudlium) processus inferioris*

Za 34 rokov existencie úradu sa vymenili štyria jednotlivci z rovnakého počtu rodov, pričom dĺžka funkčného obdobia nezohrávala dôležitú úlohu. Do roku 1731 išlo síce na prvý pohľad o dva až osem rokov, ale vystriedali sa tu dvaja tí istí šľachtici s medziprestávkami, takže v skutočnosti Ján Csombor pracoval celkovo ako zastupujúci slúžny osem rokov a Ján Jóna desať rokov. Po roku 1749

64 MNL – OL, f. Agy (X 4), kô. 251/1, RKA Bódvaszilas, pag. 51.

65 Zoznam zastupujúcich slúžnych bol zostavený na základe týchto údajov: ŠAK, f. TŽ, i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 10, 143, 176, 288, 328; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 178; i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 4, 132; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 2, 54, 71, 393; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 4; i. č. 16, KP z rokov 1756, 1757, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 13, i. č. 140, koncept KP z roku 1777.

66 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 46.

67 Údaje o dátumoch narodenia zastupujúcich slúžnych horného okresu boli vypracované na základe tohto materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kô. 288/1, RKA Hidvégdó, bez pag. ŠAK, f. ZCM, i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 23; i. č. 418, MRKF Krásnohorské Podhradie, pag. 4; i. č. 446, MRKF Lipovník, pag. 60.

boli dve rovnako dlhé funkčné periódy ako v hornom okrese. I keď sa vek Csombora nepodarilo overiť, podobne ako v hornom okrese, mali dvaja privilegovaní muži pri prvom zvolení 20 a 25 rokov a iba Jóna dosiahol 40 rokov.⁶⁸

Zastupujúci slúžny pre oba okresy – *substitutus iudlium*

Keďže ide o krátke obdobie 13 rokov, nedali sa vyvodit' všeobecnejšie závery, ale dĺžka funkčného obdobia sa u dvoch pohybovala v úseku do jedného roka a zvyšní dvaja zostali na poste päť a šesť rokov. Čo sa týka nástupného veku, tak k Imrichovi Gyulaymu sa nezachovali bližšie genealogické údaje; Ján Jóna nastupoval vo vysokom veku 63 rokov, ale treba dodať, že ešte ako zastupujúci slúžny dolného okresu začínal ako 40-ročný. K tridsiatnikom patrili Juraj Pongrác a Ladislav Szent-Iványi.⁶⁹

V porovnávanvej Spišskej stolici funkcia zastupujúceho slúžneho trvala o viac ako desaťročie dlhšie, ale napriek tomu možno skonštatovať, že v konečnom dôsledku išlo o podobné údaje. Dĺžka funkčného obdobia bola rôznorodá a v prípade Spiša si viacero rodov vydobylo istú dominanciu. Čo sa týka nástupného veku, na Spiši sa usilovali voliť hlavne dvadsiatnikov, keďže zastupujúci slúžni mali intenzívne pomáhať slúžnym.⁷⁰

(Riadni) prísazní prísediaci – (*ordinarij*) *iurassores*

Prísazní prísediaci sa v Turnianskej stolici po prvý raz objavili v rokoch 1626 – 1627, pričom pre jeden okres volili jedného šľachtica. Funkcia sa kontinuálne udržala od roku 1633, ale v rokoch 1641 – 1645 sa prvýkrát určili dvaja prísazní prísediaci pre každý okres. V rokoch 1645 – 1656 sa vrátili k stavu jedného pre každý okres, ale od roku 1656 do mája 1731 dosadzovali už opäť dvoch.⁷¹ Keďže v prvej polovici 18. storočia oproti 17. storočiu pribudlo niekoľko nových stoličných úradov, do januára 1738 sa vytvorila iba pozícia jedného prísazného prísediaceho pre každý okres. Od januára 1738 do augusta 1749 post úplne zrušili ako nadbytočný. Keď sa v auguste 1749 stavy rozhodli obnoviť

68 Údaje o dátumoch narodenia zastupujúcich slúžnych dolného okresu boli vypracované na základe tohto materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 288/1, RKA Hidvérgardó, bez pag. ŠAK, f. ZCM, i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 135; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 17.

69 Údaje o dátumoch narodenia zastupujúcich slúžnych pre oba okresy boli vypracované na základe tohto materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 251/1, RKA Bódvaszilás, pag. 101; kö. 288/1, RKA Hidvérgardó, bez pag. SZLUHA, M. Liptó vármegye, s. 697.

70 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 46, 47.

71 ŠAK, f. TŽ, i. č. 3, KP z rokov 1598 – 1637, pag. 147, 152, 188; i. č. 4, KP z rokov 1640 – 1658, pag. 13, 77, 252.

prísazného prísediaceho, ustanovili najprv len jedného pre každý okres a od septembra 1776 znovu dvoch. Iba v rokoch 1749 – 1768 nazývali post riadnym prísazným prísediacom, aby ich jednoznačne odlíšili od mimoriadnych prísazných prísediacich, ktorí boli vždy menovaní hlavným županom a nepoberali žiadny ročný plat. Prísazní prísediaci stáli na úrovni okresov na najnižšej pozícii a vypo-máhali riadnym a zastupujúcim slúžnym pri príprave písomných podkladov pre kauzy pojednávané pred stoličným súdom a zúčastňovali sa aj zasadnutí sedrie ako členovia poroty. Za výkon funkcie boli platení raz do roka na rozdiel od županom určených prísazných prísediacich, ktorí pôsobili iba na súde.

Ak sa tento vývoj porovná so Spišskou stolicou, tam sa prísazní prísediaci pre okresy volili až od roku 1687, čo ale súviselo s väčším administratívnym aparátom ako v malej Turnianskej stolici. Rovnako na Spiši dochádzalo v prvej polovici 18. storočia k zlučovaniu a zanikaniu úradu až ho nakoniec v rokoch 1747 – 1775 úplne zrušili ako nadbytočný. Zaviedli ho až pod vplyvom rastúceho tlaku Kráľovskej miestodržiteľskej rady na unifikáciu postov, pričom aj v Turnianskej stolici len o rok neskôr zvýšili počet prísazných prísediacich na dvoch, ako to bolo zvykom aj v iných stolicách.⁷²

V sledovanom období na stoličke prísazného prísediaceho v oboch okresoch, respektíve pre oba okresy, pôsobilo 23 jednotlivcov z 20 šľachtických rodín, pričom z nich iba Ján Csombor predtým zastával úrad zastupujúceho slúžneho. Pre väčšinu prísazných prísediacich táto funkcia predstavovala zároveň aj poslednú, pretože iba siedmi (30,43 %) nadobudli aj inú pozíciu. Pričom piati postúpili na zastupujúceho slúžneho a dvaja na riadneho slúžneho.⁷³ Ak sa tieto závery porovnajú so Spišskou stolicou, ide takmer o úplnú zhodu, pretože ani tu sa nevyžadovala predošlá administratívna skúsenosť, a ak, tak len zastupujúceho slúžneho či výbercu daní, ktorý v Turnianskej stolici nikdy nevznikol. Rovnako sa aj ďalší kariérny rast uplatnil iba v malom podiele a zväčša šlo o priamych nadriadených prísazným prísediacom – zastupujúceho alebo riadneho slúžneho.⁷⁴

(Riadny) prísazný prísediaci horného okresu – (*ordinarius*) *iurassor processus superioris*

V čase päťdesiatšesťročnej existencie úradu sa v hornom okrese vystriedalo dvanásť šľachticov z desiatich rodov. Dominantnejšie postavenie si zachovali

72 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 47.

73 Zoznam prísazných prísediacich bol zostavený na základe nasledujúcich údajov: ŠAK, f. TŽ, i. č. 8, KP z rokov 1709 – 1710, pag. 174; i. č. 10, KP z rokov 1710 – 1720, pag. 3, 11, 143, 175, 252, 288, 328; i. č. 11, KP z rokov 1720 – 1727, pag. 51, 178; i. č. 12, KP z rokov 1730 – 1733, pag. 4, 132; i. č. 14, KP z rokov 1736 – 1749, pag. 2, 54, 71; i. č. 15, KP z rokov 1749 – 1756, pag. 4, 5; i. č. 16, KP z rokov 1756, 1757, pag. 4. ŠAK, f. TŽ, k. 12, i. č. 131, koncept KP z roku 1768; k. 13, i. č. 140, koncept KP z roku 1777.

74 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 48.

Szent-Miklóssyovci, ktorí mali s trinástimi rokmi 23,2 % podiel a Farkasovci 18 rokov, čo tvorilo 32,14 % podiel. Do roku 1721 sa dĺžka jedného funkčného obdobia pohybovala od jedného do deviatich rokov. Po roku 1721 išlo vždy o osem a viac rokov, pričom najdlhšie sa na poste 19 rokov udržal Žigmund Szent-Miklóssy. Nástupný vek bol veľmi rozkolísaný a oscilloval od približne 16-ročného Pavla Koósa až po 42-ročného Adama Farkasa.⁷⁵

(Riadny) prísazný prísediaci dolného okresu – (*ordinarius*) *iurassor processus inferioris*

Za päťdesiatšesť rokov samostatného fungovania sa prísaznými prísediacimi stali deväti šľachtici z rovnakého počtu rodov. Iba Františkovi Csemiczkému sa s 29 rokmi podarilo získať dominanciu medzi ostatnými rodmi, keďže to predstavovalo 51,8 % podiel. Dĺžka funkčného obdobia sa nedala rozdeliť podobným spôsobom ako v hornom okrese a oscillovala pri siedmich prísazných prísediacich od jedného do štrnásť rokov, pričom sem nebol zaradený práve spomínaný Csemiczky. Nástupný vek sa v dolnom okrese nedal pre nedostatok údajov k štyrom šľachticom stanoviť, ale pohyboval sa od asi 17-ročného Vavrince Kászonyiho po 37-ročného Jána Jónu.⁷⁶

Prísazný prísediaci pre oba okresy – *iurassor*

Keďže išlo o krátke obdobie siedmich rokov, nebolo možné vyvodit' zovšeobecňujúce závery, ale dĺžka funkčného obdobia od jedného po sedem rokov sa nevymykala od dolného alebo horného okresu. Prevahu so svojim sedemročným obdobím nadobudol Ladislav Szent-Iványi a nástupný vek bol od 29-ročného Szent-Iványiho po 63-ročného Jána Jónu, ktorého však zvolili do úradu po dlhej úradníckej pauze, keďže v dolnom okrese začínal pred rokmi ako prísazný prísediaci vo veku 37 rokov.⁷⁷

Keďže v Spišskej stolici prísazní prísediaci existovali len devätnásť rokov, nemožno porovnávať ich dĺžky funkčného obdobia s Turnianskou stolicou so 44

75 Údaje o dátume narodenia prísazných prísediacich horného okresu boli vypracované na základe nasledovného materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 288/1, RKA Hidvégardó, pag. 9 a bez pag. ŠAK, f. ZCM, i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 320, 347, 379; i. č. 446, MRKF Lipovník, pag. 60; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 5, 101; i. č. 878, MRKF Turnianska Nová Ves, pag. 70.

76 Údaje o dátume narodenia prísazných prísediacich dolného okresu boli vypracované na základe nasledovného materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 251/3, RKA Bódvaszilás, pag. 15; kö. 288/1, RKA Hidvégardó, bez pag. ŠAK, f. ZCM, i. č. 300, MRKF Jablonov nad Turňou, pag. 25; i. č. 871, MRKF Turňa nad Bodvou, pag. 9.

77 Údaje o dátume narodenia prísazných prísediacich pre oba okresy boli vypracované na základe nasledovného materiálu: MNL – OL, f. Agy (X 4), kö. 288/1, RKA Hidvégardó, bez pag. SZLUHA, M. Liptó vármegye, s. 697.

rokmi obsadzovania úradu. Napriek tomu vidieť, že niektoré rody získali dominantnejšie postavenie. V oboch stoliciach ani vek nehral evidentne žiadnu úlohu, pretože sa pohyboval od nástročných až po štyridsiatnikov, pričom 63-ročného Jána Jónu možno považovať za anomáliu.⁷⁸

Štruktúra správy Turnianskej stolice priamo odrážala jej postavenie v rámci Uhorska ako najmenej samosprávnej jednotky vôbec. Kvôli svojej zanedbateľnej rozlohe tunajšia administratíva nepotrebovala na rozdiel od väčších stolíc vytvoriť viac úradníckych miest, pretože menej šľachticov dokázalo stihnúť vykonať tie isté delegované povinnosti ako inde. Preto v Turnianskej stolici od stredoveku a aj v 18. storočí existovali len dva okresy, horný a dolný, pričom za bežný zvyk sa v závislosti od rozsahu samosprávneho regiónu považovalo členenie na štyri a viac okresov. Neobvyklé bolo aj zavedenie funkcie fiškála až v roku 1711. Rovnako sa v Turnianskej stolici k vytvoreniu postu všeobecného pokladníka prišlo neskoro, až v roku 1730, a to pod vplyvom obnovenej Kráľovskej miestodržiteľskej rady. V komparácii Turnianskej stolice s inými väčšími územiaми však neskôr jeho právomoci nerozdelili medzi čiastkových, domáceho a vojenského pokladníka.

Istú podobnosť v konštituovaní nových úradov zdieľala Turnianska stolica s väčšími administratívnymi jednotkami v prípade miesta podfiškála, ktoré vzniklo v roku 1776, pričom v Liptovskej stolici sa tak udialo v roku 1763 a v Spišskej stolici v roku 1767. Ako už bolo v štúdiu uvedené, Turnianska stolica na jednej strane v roku 1775 v dôsledku nariadenia Márie Terézie zaviedla post účtovného dozorcú v rovnakom roku ako Liptovská, Spišská a Zvolenská stolica. Avšak na druhej strane pod vplyvom nariadení z roku 1775 sa nevytvorila funkcia druhého podnotára, ako napríklad v tom istom roku v Liptovskej stolici.⁷⁹

Malá rozloha Turnianskej stolice sa podpísala aj na zásahoch do postov prísažných prísediach, podslúžnych (zastupujúcich slúžnych) a podnotárov, ktoré v iných väčších stoliciach patrili k stabilným miestam s kontinuitou volenia. Úrad podnotára sa neobsadzoval v rokoch 1717 – 1718, 1738 – 1749 a 1771 – 1776. V rokoch 1731 – 1738 síce podnotára volili, ale zároveň sa stával aj zastupujúcim slúžnym pre oba okresy. Rovnaká nestabilita vládla pri zastupujúcich slúžnych. Do roku 1731 sa určovali v oboch okresoch, ale s vakanciou v rokoch 1713 – 1714 a 1716 – 1717. Následne sa v rokoch 1731 – 1744 prišlo len k voľbe jedného pre obidva okresy a navyše do roku 1738 bol aj podnotárom. V rokoch 1744 – 1749 funkcia zanikla a i keď sa od roku 1749 vrátili k miestu jed-

78 JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 48, 49.

79 JANURA, Tomáš. Archontológia Liptovskej stolice v rokoch 1709 – 1786. In: *Archívny almanach*. Bytča: Spolok PRO ARCHIVIS, 2019, s. 36; JANURA, T. Obsadzovanie v Spišskej, s. 43.

ného zastupujúceho slúžneho pre každý okres zvlášť, tak v rokoch 1756 – 1776 jeho kompetencie úplne prevzal prísažný prísediaci príslušného okresu. Aj v prípade prísažných prísediacich dochádzalo k zmenám, pričom pre každý okres sa volili v rokoch 1711 – 1731 a 1749 – 1785. V rokoch 1731 – 1738 sa zaužívala prax iba jedného pre oba okresy a medzi rokmi 1738 – 1749 úrad úplne zrušili.

V Turnianskej stolici dokonca na kratšie obdobia zrušili niektoré významné miesta. Tak napríklad v rokoch 1744 – 1749 post riadneho notára, čím vlastne aj celkom zaniklo notárske oddelenie, keďže sa neobsadzovala ani stolička podnotára a všetky ich kompetencie prevzal zastupujúci podžupan. Vo väčších stoliciach bolo úplne nepredstaviteľné, aby sa v poslednej tretine 18. storočia prestal určovať zastupujúci podžupan, ako sa to udialo v Turnianskej stolici v 70. rokoch 18. storočia. Zlučovanie a rušenie jednotlivých úradov by sa dalo zatiaľ porovnať so Spišskou stolicou, kde k zmenám dochádzalo v prípade zastupujúcich slúžnych, výbercov daní, prísažných prísediacich, riadneho notára a zastupujúceho podžupana, ale iba v prvej polovici 18. storočia.⁸⁰ Uvedený jav však súvisel so zložitým administratívnym členením stolice a snahou prispôbovať úradnícky aparát podmienkam iných samosprávnych celkov.

Spišská a Turnianska stolica mala (na rozdiel od Liptovskej, Oravskej, Turčianskej a Zvolenskej stolice) odlišné pomenovanie niektorých funkcií. Štruktúra správy Spišskej a Turnianskej stolice sa líšila v odlišnom označení niektorých miest, keď podslúžnych nazývali zastupujúcimi slúžnymi a podnotára zastupujúcim notárom. Na rozdiel od Spišskej nevznikol v Turnianskej stolici špecifický model výbercov daní.⁸¹ Pri záveroch ohľadom dĺžky funkčných období, nástupného veku či istých kariérnych predpokladov a postupu na jednotlivých postoch bude ešte potrebné zrealizovať výskum v ďalších stoliciach alebo publikovať podobné prípadové štúdié.

O autorovi / About the author

Mgr. Tomáš Janura, PhD.

Historický ústav SAV, v. v. i.

P. O. Box 198, Klemensova 19, 814 99 Bratislava

Slovenská republika

e-mail: histjanu@savba.sk

<https://orcid.org/0000-0002-1586-7112>

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=52364047400>

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/1856180>

80 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 49.

81 JANURA, T. *Obsadzovanie v Spišskej*, s. 49, 50.

Zoznam použitých prameňov a literatúry / List of references and literature

Primárne zdroje / Primary sources

Archívy a archívne pramene / Archives and Archives sources

- Magyar Nemzeti Levéltár – Országos Levéltár, fond Anyakönyvi gyűjtemény (X 4), kötet 251/1, római katolikus anyakönyv Bódvaszilás; kötet 251/2, romái katolikus anyakönyv Bódvaszilás; kötet 251/3, római katolikus anyakönyv Bódvaszilás; kötet 288/1, római katolikus anyakönyv Hidvérgárdó; kötet 320/1, római katolikus anyakönyv Szendrő.
- Slovenský národný archív, fond Hodnoverné miesto Jasovský konvent, Acta anni 1731, kartón 37, numero 28; Acta anni 1737, kartón 38, numero 12.
- Štátny archív v Košiciach, fond Turnianska župa, inventárne číslo 3, kongregačný protokol z rokov 1598 – 1637; inventárne číslo 4, kongregačný protokol z rokov 1640 – 1658; inventárne číslo 6, kongregačný protokol z rokov 1687 – 1699; inventárne číslo 8, kongregačný protokol z rokov 1709 – 1710; inventárne číslo 10, kongregačný protokol z rokov 1710 – 1720; inventárne číslo 11, kongregačný protokol z rokov 1720 – 1727; inventárne číslo 12, kongregačný protokol z rokov 1730 – 1733; inventárne číslo 14, kongregačný protokol z rokov 1736 – 1749; inventárne číslo 15, kongregačný protokol z rokov 1749 – 1756; inventárne číslo 16, kongregačný protokol z rokov 1756, 1757.
- Štátny archív v Košiciach, fond Turnianska župa, kartón 9, inventárne číslo 124, koncept kongregačného protokolu z roku 1761; kartón 12, inventárne číslo 131, koncept kongregačného protokolu z roku 1768; kartón 12, inventárne číslo 134, koncept kongregačného protokolu z roku 1771; kartón 13, inventárne číslo 140, koncept kongregačného protokolu z roku 1777.
- Štátny archív v Košiciach, fond Zbierka cirkevných matrík, inventárne číslo 145, matrika rímsko-katolíckej farnosti Buzica; inventárne číslo 146, matrika rímsko-katolíckej farnosti Buzica; inventárne číslo 300, matrika rímsko-katolíckej farnosti Jablonov nad Turňou; inventárne číslo 309, matrika rímsko-katolíckej farnosti Jasov; inventárne číslo 418, matrika rímsko-katolíckej farnosti Krásnohorské Podhradie; inventárne číslo 419, matrika rímsko-katolíckej farnosti Krásnohorské Podhradie; inventárne číslo 446, matrika rímsko-katolíckej farnosti Lipovník; inventárne číslo 474, matrika rímsko-katolíckej farnosti Moldava nad Bodvou; i. č. 871, matrika rímsko-katolíckej farnosti Turňa nad Bodvou; inventárne číslo 871, matrika rímsko-katolíckej farnosti Turňa nad Bodvou; inventárne číslo 878, matrika rímsko-katolíckej farnosti Turnianska Nová Ves.
- Štátny archív v Košiciach, fond Abovská župa – správne písomnosti, inventárne číslo 23, kongregačný protokol z rokov 1711 – 1713; inventárne číslo 24, kongregačný protokol z roku 1718; inventárne číslo 33, kongregačný protokol z rokov 1748 – 1749; inventárne číslo 41, kongregačný protokol z roku 1761.
- Štátny archív v Košiciach, fond Abovská župa – správne písomnosti, kartón 3, inventárne číslo 121, koncept kongregačného protokolu z roku 1758; kartón 5, inventárne číslo 131, koncept kongregačného protokolu z roku 1768; kartón 6, inventárne číslo 139, koncept kongregačného protokolu z roku 1776.

Sekundárne zdroje / Secondary sources

Monografie a zborníky ako celok / Monographs

- BÁN, Péter, ed. *Heves megye történeti archontológiája (1681 –) 1687 – 2000*. Eger: Heves Megyei Levéltár, 2011, 608 s. ISBN 978-963-7242-47-2.
- EMBER, Győző. *A m. kir. Helytartótanács ügyintézésének története 1724 – 1848*. Budapest: A m. kir. országos levéltár kiadványai, 1940, 283 s.
- EMBER, Győző. *Az újkori magyar közigazgatás története Mohácstól a Török kiűzéséig*. Budapest: Magyar Országos Levéltár kiadványai, 1946, 625 s.
- FALLENBÜCHL, Zoltán. *Mária Terézia magyar hivatalnokai*. Budapest: Kossuth Könyvtár és dokumentum szolgálat, 1989, 156 s. ISBN 963-7056-963.
- FALLENBÜCHL, Zoltán. *Magyarország főispánjai 1526–1848: Die Obergespane Ungarns 1526–1848*. Budapest: Argumentum, 1994, 171 s. ISBN 963-7719-814.
- GALÓCSY, Zoltán. *Ung vármegye főispánjai és tisztviselői a legrégebb kortól 1867-ig*. Budapest; Beregszász: Mandátum Kiadó, 2000, 95 s.

- HÉJJA, Julianna, Erika. *Békes vármegye archontológiája és prozopográfija 1715 – 1848*. Gyula: Békes Megyei Levéltár, 2009, 576 s.
- KÉSMÁRKY, István, SIMON, István a Béla PÁLMÁNY. *Bars és Hont vármegyei nemes családok*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2020, s. 160. ISBN 978-615-5592-18-8.
- MOLNÁR, András, ed. *Zala megye archontológiája 1138 – 2000*. Zalaegerszeg: Zala Megyei Levéltár, 2000, 524 s. ISBN 963-7226-397.
- SZJÁRTÓ, István. *A diéta A magyar rendek és az országgyűlés 1708 – 1792*. Keszthely: Balaton Akadémia Kiadó, 2010, 612 s. ISBN 978-963-8365-78-1.
- SZLUHA, Márton. *Liptó vármegye nemes családjai*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2000, s. 112. ISBN 978-963-856-452-8.
- SZLUHA, Márton. *Sáros Turóc vármegye nemes családjai*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2008, s. 348. ISBN 963-9204-46-3.
- SZLUHA, Márton. *Nyitra vármegye nemes családjai II. Kötet*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2015, s. 694. ISBN 963-9204-34-X.
- SZLUHA, Márton a István KÉSMÁRKY. *Abauj-Torna Gömör-Kishont vármegye nemes családjai*. Budapest: Heraldika Kiadó, 2015, s. 162, 302. ISBN 978-963-9204-95-9.

Štúdie a články v časopisoch a zborníkoch, kapitoly v kolektívnych monografiách / Articles in Journals, Chapters in Monographs

- CSIZMADIA, Andor. Les problèmes de l'administration provinciale en Hongrie au XVIIIe siècle. In: *Acta Juridica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 1969, roč. 11, č. 3 – 4, s. 355 – 389. ISSN 1216-2574.
- CSIZMADIA, Andor. Začiatky úradnej a byrokratickej verejnej správy v Uhorsku. In: *Historický časopis*, 1966, roč. 14, č. 1, s. 566 – 582.
- EMBER, Győző. Magyarország közigazgatása 1711 – 1765. In: *Levéltári közlemények*, 1983, roč. 54, č. 1 – 2, s. 3 – 100. ISSN 0024-1512.
- FARKAS, Gábor. Fejér vármegye történeti archontológia III. In: *Alba Regia: Annales Musei Stephani Regis XXXII*. Ed. Jenő Fitz a Gyula Fülöp. Székesfehérvár: A Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága, 2003, s. 67 – 108.
- FORGÓ, András. Az egyházi rend a szatmári megegyezés utáni országos politikában. In: FORGÓ, András, ed. *Az 1712. évi pozsonyi diéta egy ciszterci szerzetes szemével*. Veszprém: Veszprém Megyei Levéltár, 2013, s. 7 – 63. ISBN 978-963-7229-32-9.
- HUDI, József. A Veszprém megyei politikai elit a 18. – 19. században. In: VARGA, László, ed. *Rendi társadalom – polgári társadalom I. Társadalomtörténeti módszerek és forrástípusok*. Salgótarján: Nógrád Megyei Levéltár kiadványa, 1987, s. 99 – 109. ISBN 963-7243-028.
- JANURA, Tomáš. Nepotizmus v správe Liptovskej stolice v 18. storočí. In: *Historický časopis*, 2011, roč. 58, č. 3, s. 403 – 426. ISSN 0018-2575.
- JANURA, Tomáš. Uhorské stolice v zajatí nepotizmu a klientelizmu. In: ŠOLTÉS, Peter a Ladislav VÖRÖS, et al. *Korupcia*. Bratislava: Historický ústav SAV, 2015, s. 56 – 99. ISBN 978-80-224-1447-0.
- JANURA, Tomáš. Úradníci Zvolenskej stolice v rokoch 1790 – 1848. In: KOVÁČ, Dušan, KOWALSKÁ, Eva a Peter ŠOLTÉS. *Spoločnosť na Slovensku v dlhom 19. storočí*. Bratislava: Historický ústav SAV, 2015, s. 95 – 127. ISBN 978-80-224-1478-4.
- JANURA, Tomáš. Obsadzovanie úradníckych postov v Spišskej stolici v rokoch 1711 – 1785. In: *Historický časopis*, 2019, roč. 67, č. 1, s. 23 – 51. <https://doi.org/10.31577/histcaso.2019.67.1.2>.
- JANURA, Tomáš. Archontológia Liptovskej stolice v rokoch 1709-1786. In: *Archívny almanach*. Bytča: Spolok PRO ARCHIVIS, 2019, s. 36. ISBN 978-80-972999-1-0.
- KISS, Anita. Pest-Pilis-Solt vármegye archontológiája (1715 – 1750). In: *Tanulmányok Pest megye múltjából IV*. Ed. Judit Tóth. Budapest: Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára, 2012, s. 9 – 42. ISSN 0209-6013.
- KERESTEŠ, Peter. (Právne) vzdelanie v živote stoličných funkcionárov v 16. a 17. storočí (na príklade notárov a podžupanov Nitrianskej stolice). In: *Zemianstvo na Slovensku v novoveku Časť II. Duchovná a hmotná kultúra*. Ed. Miloš Kovačka, Eva Augustínová a Maroš Mačuha. Martin: Slovenská národná knižnica, 2009, s. 28 – 36. ISBN 978-80-89301-51-5.
- KERESTEŠ, Peter. Notár v živote stoličnej samosprávy v 16. a 17. storočí (na príklade Nitrianskej stolice). In: *Slovenská archivistika*, 2009, roč. 44, č. 2, s. 41 – 56. ISSN 0231-6722.

- ODÓR, Imre. A „hivatali elit“ Baranya vármegyében 1711 – 1813. In: *Levéltári szemle*, 1995, č. 2, s. 21 – 34. ISSN 0457-6047.
- SZÁNTAY, Antal. Regionális igazgatás a 18. századi Magyarországon. In: *Történelmi szemle*, 2008, roč. 50, č. 3, s. 313 – 333. ISSN 0040-9634.
- SZIJÁRTÓ, István. Hivatalviselő elit a 18. századi Somogy vármegyében. In: *Megyetörténet: Egyház- és igazgatástörténeti tanulmányok a veszprémi püspökség 1009. évi adománylevele tiszteletére*. Ed. István Hermann a Balázs Karlinszky. Veszprém: Veszprémi érseki és főkáptalani levéltár; Veszprém megyei levéltár, 2010, s. 445 – 466. ISBN 978-963-7229-20-6.

Internetové zdroje / Online sources

Genealogická tabuľka rodu Demeczky. [online]. [cit. 2022-10-5]. Dostupné na:

http://demeczky.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=66&Itemid=80